

Cynllun strategol cymraeg mewn addysg

Enw'r awdurdod lleol

Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr

Cyfnod y cynllun hwn

2022-2032

Gwneir y Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg hwn o dan adran 84 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 ac mae'r cynnwys yn cydymffurfio â Rheoliadau Cynlluniau Strategol y Gymraeg mewn Addysg (Cymru) 2019¹⁻². Rydym wedi rhoi sylw dyledus i'r canllawiau statudol a gyhoeddwyd gan Weinidogion Cymru wrth bennu ein targedau.

Llofnodwyd: ..... Dyddiad: .....

(Mae angen i'r cynllun hwn gael ei lofnodi gan y Prif Swyddog Addysg yn eich awdurdod lleol)

¹ [Rheoliadau Cynlluniau Strategol y Gymraeg mewn Addysg \(Cymru\) 2019](#)

² [Rheoliadau Cynlluniau Strategol y Gymraeg mewn Addysg \(Cymru\) \(Diwygio\) \(Coronafeirws\) 2020](#)

Ein gweledigaeth ddeng mlynedd ar gyfer cynyddu a gwella'r gwaith o gynllunio darpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg yn ein hardal

Gweledigaeth Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr

Mae gweledigaeth Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr yn cyd-fynd â Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr (Llywodraeth Cymru, 2017). Fel awdurdod lleol, rydym yn dymuno i'r Gymraeg ffynnu, a'i bod yn cael ei defnyddio ym mhob agwedd ar fywyd. Ymhlith y rhai nad ydynt yn siarad Cymraeg, mae ewyllys da ac ymdeimlad o berchnogaeth tuag at yr iaith a chydabyddiaeth gan ei holl gyfraniad i ddiwylliant, cymdeithas ac economi Cymru.

Ein gweledigaeth yw sicrhau amgylchiadau ffafriol ym mhob rhan o'r awdurdod lleol sy'n cefnogi caffael iaith a defnyddio sgiliau iaith Gymraeg. Rydym am weld cynnydd mewn trosglwyddo iaith yn y teulu, cyflwyno'r Gymraeg yn gynnar i bob plentyn, system addysg sy'n darparu sgiliau Cymraeg i bawb, a mwy o werthfawrogiad o sgiliau Cymraeg yn y gweithle. Ar yr un pryd, rydym wedi ymrwymo i gefnogi pobl i ddefnyddio'r Gymraeg yn gymdeithasol, yn y gwaith, ac wrth gael mynediad at wasanaethau.

Dylai gweledigaeth y Cyngor ar gyfer darparu addysg cyfrwng Cymraeg a chefnogaeth i addysgu'r Gymraeg:

- gyflawni egwyddorion allweddol cydraddoldeb, dewis a chyfle i bawb;
- parchu, hyrwyddo ac ymgorffori amrywiaeth ieithyddol a diwylliannol Pen-y-bont ar Ogwr a Chymru;
- cydnabod treftadaeth Gymreig gyffredin;
- adlewyrchu anghenion cymdeithasol, economaidd a diwylliannol Cymru yn yr 21^{ain} ganrif;
- rhoi cyfle i fyfyrion ar hunaniaeth bersonol a'i datblygu ac ymdeimlad o le a chymuned;
- cael eu harwain gan Strategaeth Iaith Gymraeg Llywodraeth Cymru i gyrraedd miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050, fel y nodir yn Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr (2017); a
- chyd-fynd â strategaethau perthnasol eraill Llywodraeth Cymru.

Er mwyn gwireddu'r weledigaeth hon, ein nod yw sicrhau bod y Cyngor a'i bartneriaid yn y fwrdeistref sirol yn ymgymryd â'r canlynol:

- deall eu priod swyddogaethau o fewn Cynllun Strategol Fforwm y Gymraeg mewn Addysg mewn perthynas â llunio a monitro cynnydd Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg;
- hyrwyddo'r iaith i greu/ ysgogi galw;

- sicrhau bod darpariaeth cyfrwng Cymraeg ar gael i bob plentyn cyn oed ysgol ac uwch y mae eu rhieni/gofalwyr yn dymuno iddynt dderbyn eu gofal/addysg drwy gyfrwng y Gymraeg, a hyn o fewn pellter teithio rhesymol o gartrefi plant;
- sicrhau continwrm sy'n datblygu o addysg gynradd cyfrwng Cymraeg hyd at addysg uwchradd cyfrwng Cymraeg, fel y bydd disgyblion sy'n dechrau eu haddysg gynradd drwy gyfrwng y Gymraeg yn trosglwyddo i ysgol uwchradd cyfrwng Cymraeg ac yn symud ymlaen yn unol â hynny i addysg bellach ac uwch a hyfforddiant;
- sicrhau bod pob ysgol a lleoliad yn ymateb yn rhagweithiol a gyda brwdfrydedd i'r Cwricwlwm newydd i Gymru mewn perthynas â'r Maes Dysgu a Phrofiad ieithoedd, llythrennedd a chyfathrebu, fel bod ein dysgwyr yn parhau i ennill sgiliau a gwybodaeth ystyrlon yn y Gymraeg;
- sicrhau bod plant a phobl ifanc ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY) yn cael cyfle cyfartal ieithyddol o ran addysg cyfrwng Cymraeg, yn unol â Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg Cymru (2018) a Chod Ymarfer Cymru;
- gweithio mewn partneriaeth â phob ysgol er mwyn sicrhau'r safon uchaf o ddysgu ac addysgu Cymraeg a;
- hyrwyddo datblygiad ehangach medrau Cymraeg disgyblion drwy weithgareddau a phrosiectau penodol, ar y cyd ag ystod eang o bartneriaid lleol, rhanbarthol a chenedlaethol.

Ein targed deng mlynedd

Er mwyn cefnogi strategaeth Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr, mae Llywodraeth Cymru wedi gosod targed i Gyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr (y Cyngor) gynyddu canran y dysgwyr a addysgir drwy gyfrwng y Gymraeg o tua 8% i rhwng 14% a 18% erbyn 2032 (yn seiliedig ar ddata CYBLD o ddysgwyr Blwyddyn 1 2019-2020). Mae hyn yn unol â Rheoliadau Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg (Cymru) 2019.

Ar hyn o bryd mae pedair ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg ac un ysgol uwchradd cyfrwng Cymraeg yn yr awdurdod lleol. Mae dwy o'r pedair ysgol gynradd Gymraeg yng ngogledd y fwrdeistref sirol, un yn y gorllewin ac un yn y de. Mae'r ysgol uwchradd Cyfrwng Cymraeg wedi'i lleoli yng ngogledd y Fwrdeistref Sirol.

Nod y Cyngor yw cynyddu'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg ym Mhen-y-bont ar Ogwr yn sylweddol. Mae'r cynnydd targed canrannol a bennwyd gan Lywodraeth Cymru a rhagolwg yr awdurdod lleol o'r boblogaeth disgyblion dros y deng mlynedd nesaf wedi'u hystyried.

Ar hyn o bryd, yn ein hysgolion cyfrwng Cymraeg mae 162 o leoedd disgyblion ar gael i ddysgwyr oedran Derbyn. Mae'r awdurdod lleol wedi gosod targed o sicrhau bod 300 o leoedd derbyn ar gael i ddysgwyr cyfrwng Cymraeg erbyn diwedd cyfnod y cynllun, sy'n 138 o leoedd ychwanegol i ddisgyblion. Mae'r 300 o leoedd derbyn yn cyfateb i ddeg math o fynediad, a'r nod yw sicrhau bod y lleoedd hynny'n cael eu llenwi.

Mae'r Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg hwn yn nodi cynllun y Cyngor dros y deng mlynedd nesaf i gynyddu a gwella'r broses o gynllunio addysg cyfrwng

Cymraeg. Bydd yn adeiladu ar y cynnydd a wnaed yn ystod cyfnod ein Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg blaenorol (2017-2022) ac yn nodi'r camau y byddwn yn eu cymryd i gyflawni ein targedau.

Mae'r rhain yn cynnwys:

- cynyddu lleoedd gofal plant sesiynol cyfrwng Cymraeg (gan greu potensial ar gyfer 176 o sesiynau sesiynol ychwanegol) drwy sefydlu pedair canolfan gofal plant cyfrwng Cymraeg newydd drwy grant cyfalaf y cynnig gofal plant;
- cynyddu nifer y lleoedd mewn ysgolion Meithrin cyfrwng Cymraeg, drwy'r Rhaglen Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu drwy ehangu dwy o'n hysgolion cyfrwng Cymraeg yn ystod pum mlynedd gyntaf y cynllun;
- bwrw ymlaen ag ymrwymiadau a wnaed yn y Cabinet i sefydlu darpariaeth cyfrwng Cymraeg mynediad un ffrwd ym Mhorthcawl a darpariaeth mynediad un ffrwd yn ne-ddwyrain Pen-y-bont ar Ogwr a fyddai'n destun cymeradwyaeth y Cabinet.
- cwmpasu/archwilio opsiynau i adleoli ac ehangu YGG Llangynwyd i fod yn ysgol 3-19 oed;
- datblygu rhaglen glir a chadarn ar gyfer darparu darpariaeth hwyrddyfodiaid cyfrwng Cymraeg, fel bod dysgwyr sy'n dod i mewn i'r sector cyfrwng Cymraeg yn ddiweddarach (Cyfnod Allweddol 2 neu Gyfnod Allweddol 3) yn gallu dilyn cwrs o ddysgu trochi dwys cyn parhau ar eu taith addysg mewn ysgol cyfrwng Cymraeg; a
- parhau i gydweithio â'n Fforwm Cymraeg mewn Addysg a'r is-grwpiau perthnasol i adolygu a gwella'n barhaus sut yr ydym yn rhoi gwybodaeth i'n rhieni a'n gwarcheidwaid am addysg cyfrwng Cymraeg a'r cyfleoedd y mae'n eu cynnig i ddod yn ddwyieithog.

Sut y byddwn yn gweithio gydag eraill i gyflawni ein gweledigaeth

Mae Fforwm Cymraeg mewn Addysg sefydledig ac effeithiol ym Mhen-y-bont ar Ogwr.

Er mwyn paratoi'r Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg deng mlynedd, cynhaliwyd diwrnod cynllunio gydag aelodau'r Fforwm yn nhymor yr haf 2021. Gwahodwyd holl aelodau'r Fforwm i gyfrannu at y cynllun ac arweiniwyd pob canlyniad gan aelod o'r Fforwm. Darparwyd templedi i aelodau a'u sefydliadau perthnasol gyflwyno unrhyw sylwadau pellach ar gyfer y Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg erbyn dyddiad cau penodol yn nhymor yr haf 2021.

Bydd monitro'n digwydd bob tymor ym mhob Fforwm. Mae aelodaeth y Fforwm wedi'i diweddarau ac mae wedi'i chynnwys yn y cylch gwaith drafft i'w fabwysiadu ar y cyd â chynllun deng mlynedd y Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg. Mae'r aelodaeth (yn amodol ar gadarnhad) fel a ganlyn:

Swyddogion y Cyngor

- Rheolwr Grŵp - Cymorth i Ddysgwyr (Cadeirydd)

- Cyfarwyddwr Corfforaethol - Addysg a Chymorth i Deuluoedd
- Aelod Cabinet (Addysg)
- Swyddog Cyllid
- Prif Gynghorydd Cysylltiadau Gweithwyr
- Rheolwr Rhaglen Ysgolion
- Rheolwr Grŵp - Cymorth Busnes
- Rheolwr Grŵp - Cymorth i'r Ysgol
- Rheolwr Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant
- Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd a Swyddog Datblygu Gofal Plant
- Rheolwr Ymgynghori, Ymgysylltu a Chydraddoldeb
- Cydlynnydd y Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg

Ysgolion y Cyngor

- Cynrychiolwyr penaethiaid cyfrwng Cymraeg x 2
- Cynrychiolwyr penaethiaid cyfrwng Saesneg x 2
- Cadeirydd cyfrwng Cymraeg cynrychiolydd y llywodraethwyr x 1
- Cadeirydd cyfrwng Saesneg cynrychiolydd y llywodraethwyr x 1
- Cynrychiolydd athrawon cyfrwng Cymraeg x 1
- Cynrychiolydd athrawon cyfrwng Saesneg x 1

Partneriaid

- Cynrychiolydd Cymraeg i Oedolion (Morgannwg) x 1
- Cynrychiolydd Menter Bro Ogwr x 1
- Cynrychiolydd Mudiad Meithrin Cymru x 1
- Cynrychiolydd Consortiwm Canolbarth y De x 1
- Rhieni dros Addysg Gymraeg (RhAG) cynrychiolydd x 1
- Cynrychiolydd Urdd Gobaith Cymru x 1
- Cynrychiolydd addysg bellach x 1
- Cynrychiolydd addysg uwch x 1
- Cynrychiolydd Llywodraeth Cymru x 1

Mae'r Fforwm wedi cytuno i sefydlu sawl is-grŵp i gefnogi'r gwaith o gyflawni'r Cynllun. Bydd hyrwyddo addysg cyfrwng Cymraeg, a sut y gellir ysgogi'r galw i gyflawni'r targedau a amlinellir yn y Cynllun, yn ogystal â Strategaeth Gymraeg 2021-2026 y Cyngor, yn ystyriaethau allweddol.

Bydd unrhyw is-grŵp a sefydlir drwy'r Fforwm yn cael ei gefnogi gan ei is-grŵp ei hun, cylch gwaith unigol. Bydd cadeirydd pob is-grŵp yn cael ei gytuno gan y Fforwm Cymraeg mewn Addysg a bydd disgwyl iddo ddarparu diweddiadau rheolaidd ym mhob cyfarfod o'r Fforwm.

Canlyniad 1

Mae mwy o blant meithrin/plant tair oed yn derbyn eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg

Mae'r Aseiad o Ddigonolrwydd Gofal Plant (DSG) yn cynnig gwerthusiad clir i Ben-y-bont ar Ogwr o ledaeniad ac argaeledd gofal plant yn Sir Pen-y-bont ar Ogwr. Fel rhan o'r aseiad, datblygir cynllun gweithredu. Mae'r cynllun gweithredu yn adlewyrchu'r galw ac yn ystyried ffactorau lleol fel cyfleoedd llety addas yn yr ardaloedd cymunedol a nodwyd sydd â bylchau posibl.

Mae argaeledd gofal plant yn adlewyrchu'r galw gan fod argaeledd gofal plant yn ddwysach mewn ardaloedd o gyflogaeth uwch (hynny yw, y trefi yn Sir Pen-y-bont ar Ogwr megis Maesteg, Porthcawl a thref Pen-y-bont ar Ogwr ei hun). Mae'r argaeledd mwy dwys hwn yn adlewyrchu'r galw ac felly'n effeithio ar gynaliadwyedd wrth ystyried datblygiadau newydd.

Mae'r cynllun presennol i ddatblygu gofal plant cyfrwng Cymraeg yn cydnabod ardaloedd lle ceir bwch ac mae'r datblygiad arfaethedig i'w gynnig yng Nghwm Ogwr, Cwm Garw, dwyrain Pen-y-bont ar Ogwr a Phorthcawl.

Amlinellir y ddarpariaeth ym Mhen-y-bont ar Ogwr yn y tabl isod.

Meithrinfeydd dydd	21
Darparwyr gofal plant sesiynol	9
Dechrau'n Deg	10
Gwarchodwyr gofal plant	53
Darparwyr Cylch Meithrin	6 (7 os ydych yn cynnwys Cylch Meithrin Blaenllynfi sy'n Dechrau'n Deg yn unig).
Darparwyr y tu allan i'r ysgol	17

Mae nifer y lleoedd ym mhob lleoliad yn amrywio yn ôl oedran y plant sy'n mynychu ar unrhyw un diwrnod. Fodd bynnag, mae tua 2,372 o leoedd gofal plant cyfrwng Saesneg a thua 160 o leoedd gofal plant cyfrwng Cymraeg.

Llwyddodd y Cyngor i dderbyn cais wedi'i gymeradwyo am gyllid drwy grant gofal plant Llywodraeth Cymru i ddatblygu pedair canolfan gofal plant cyfrwng Cymraeg. Er gwybodaeth, mae'r awdurdod lleol wedi penderfynu eu galw yn Canolfannau Gofal Plant Cymraeg 2050. Mae'r Canolfannau Cymraeg 2050 yn mynd rhagddynt yn dda. Disgwylir i'r prosiect ym Metws gael ei gwblhau ym mis Medi 2022, gyda chynllun Cwm Ogwr yn cwblhau erbyn mis Tachwedd 2022. Mae dau brosiect gofal plant cyfrwng Cymraeg arall wedi'u cynllunio ar gyfer y fwrdeistref sirol.

Nod rhaglen Canolfannau Gofal Plant Cymraeg 2050 yw darparu 16 o leoedd gofal plant cyfrwng Cymraeg sesiynol, ynghyd â chwe lle ar gyfer darpariaeth 0 i 2 a darpariaeth cofleidiol/y tu allan i'r ysgol, a fyddai'n gweithredu am 52 wythnos o'r flwyddyn ym mhob un o'r pedwar lleoliad.

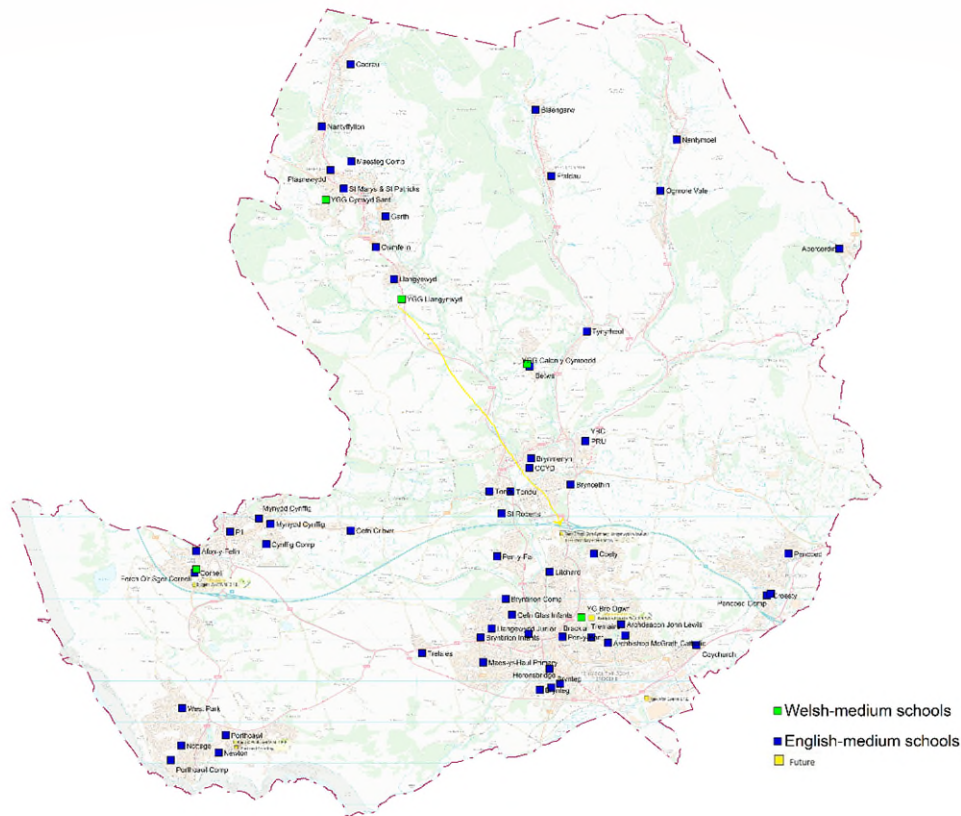
Bydd hyn yn cynnig potensial i'r awdurdod lleol gael 176 o leoedd cyfrwng Cymraeg ychwanegol.

Mae cydweithio â phartneriaid a rhanddeiliaid allweddol megis Mudiad Meithrin, RhAG, yr Urdd, Coleg Penybont a Menter Bro Ogwr yn allweddol i lwyddiant hirdymor y darpariaethau gofal plant newydd hyn. Mae ansefydlogrwydd y sector gofal plant ar ôl y pandemig yn parhau i fod yn destun pryder. Bydd cymorth yn parhau gan Dîm Gofal Plant Pen-y-bont ar Ogwr, gyda phartneriaeth â rhanddeiliaid allweddol yn rhan bwysig o ddatblygiad y lleoliadau newydd.

Mae cynlluniau ar y gweill i gynnig lleoedd gofal plant cyfrwng Cymraeg ychwanegol yn lleoliad Bracla Dechrau'n Deg drwy gynllun peilot o ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg a ddarperir mewn sesiwn ar wahân. Mae tîm Dechrau'n Deg yn gweithio'n agos gyda chydweithwyr yn y Mudiad Meithrin sy'n cefnogi staff i ymgymryd â hyfforddiant iaith Gymraeg, ynghyd ag aelod o staff Mudiad Meithrin sy'n cefnogi'r lleoliad bob pythefnos yn mynychu sesiwn ac yn modelu'r defnydd o'r Gymraeg.

Mae'r wybodaeth a gynhwysir yn y polisi derbyn i ysgolion ar gyfer y flwyddyn berthnasol ac yn llyfryn blynyddol yr ysgol sy'n dechrau, yn tynnu sylw at y dewisiadau sydd ar gael i rieni o ran ysgolion cyfrwng Cymraeg a'r meini prawf ar gyfer gordanysgrifio yn unol â dyletswydd statudol yr awdurdod lleol. Caiff ysgolion eu categorio fel ysgolion cyfrwng Cymraeg yn y polisi derbyn blynyddol.

Yn achos addysg cyfrwng Cymraeg, mae'r awdurdod lleol yn cynnig lle i unrhyw ddisgybl na ellir ei letya yn ei ysgol Cyfrwng Cymraeg leol, lle yn yr ysgol Gymraeg agosaf nesaf ym Mhen-y-bont ar Ogwr, os gofynnir am hynny. Mae hyn yn cynnwys darparu cludiant am ddim o'r cartref i'r ysgol lle mae'r pellter cerdded o'r cartref i'r ysgol yn fwy na dwy filltir i blant ysgol gynradd a mwy na thair milltir i ddisgyblion ysgol uwchradd.

Bydd yr awdurdod lleol yn nodi manteision ac anfanteision dalgylchoedd cyfrwng Cymraeg. Bydd yr awdurdod lleol, yn dilyn yr adolygiad, yn penderfynu cynnwys dalgylchoedd cyfrwng Cymraeg ar gyfer cylchoedd derbyn i ysgolion yn y dyfodol.

I gefnogi ymhellach y wybodaeth sydd eisoes ar gael, mae'r awdurdod lleol wedi datblygu gwybodaeth i rieni o'r enw "Pam Dewis Cymraeg - Why Choose Welsh". Mae gwybodaeth fwy penodol am leoliadau hefyd ar gael ar-lein a thrwy'r Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd. Mae'r wybodaeth hon ar gael yn electronig. Fodd bynnag, mae'r awdurdod lleol yn sicrhau bod y wybodaeth hon ar gael ym mhob man y mae rhieni a rhieni beichiog yn derbyn gwasanaethau. Yn eu cyfnod ymsefydlu i'r rhaglen mae Ymwelwyr Iechyd Dechrau'n Deg yn derbyn gwybodaeth i'w rhannu â rhieni am fanteision gofal plant ac addysg cyfrwng Cymraeg.

Ym Mhen-y-bont ar Ogwr, mae gan rieni beichiog wybodaeth ynghlwm wrth y 'llyfr coch' cyn-geni a noddir gan Cymraeg i Blant. Mae'r awdurdod lleol yn defnyddio pob cyfle i wneud y mwyaf o'r wybodaeth sydd ar gael ac yn sicrhau bod y wybodaeth hon ar gael yn hawdd i rieni a gofalwyr.

Mae Pen-y-bont ar Ogwr yn cydymffurfio'n llawn â Mesur y Gymraeg, mae'r holl wybodaeth sydd ar gael i rieni ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg. Mae pwyslais clir ar fanteision absoliwt y dull trochi a'r manteision amlwg y gall addysg a phrofiad cyfrwng Cymraeg llawn eu cynnig yn glir iawn yn y ddogfen.

Mae'r ymrwymiad i'r Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg a'i uchelgeisiau ar gyfer Pen-y-bont ar Ogwr yn bresennol ar draws y Gwasanaeth Blynyddoedd Cynnar. Anogir aelodau'r tîm i fod yn wybodus, er mwyn galluogi rhieni i dderbyn gwybodaeth gywir ac effeithiol. Mae'r staff sy'n darparu'r wybodaeth hon yn cael eu hysbysu ond maent hefyd yn gallu ceisio cymorth ehangach yn ôl y gofyn. Gall staff bob amser elwa ar wybodaeth well. Fodd bynnag, mae gwasanaeth y blynyddoedd

cynnar yn hyderus y gall rhieni gael gafael ar wybodaeth gywir ac amserol yn effeithiol. Mae gan wasanaeth y blynyddoedd cynnar aelod o'r tîm sy'n gallu trafod y mater hwn gyda rhieni drwy gyfrwng y Gymraeg.

Darperir Gwasanaethau Gwybodaeth i Deuluoedd drwy Dîm Gwasanaeth Cwsmeriaid Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr, os yw'r tîm hwn yn teimlo bod angen gwybodaeth fanylach am ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg, bydd y gwasanaeth yn cyfeirio rhieni a gofalmwr at y gwasanaeth perthnasol.

Dengys data fod nifer y plant sy'n pontio o ddarpariaeth feithrin cyfrwng Cymraeg i ddarpariaeth feithrin cyfrwng Cymraeg wedi cynyddu o 50% i 66%. Mae cyfraddau pontio yn amrywio o gylch i gylch. Byddwn yn parhau i weithio gyda'r Mudiad Meithrin i sicrhau bod cyfraddau pontio yn parhau i wella a mynd i'r afael ag unrhyw feysydd sy'n peri pryder.

Data pontio: Cylch Meithrin i ysgolion, 2018 – 2019
(Yr holl ddata a ddarparwyd gan y Mudiad Meithrin)

Enw	Nifer a drosglwyddodd i ysgol	Nifer a drosglwyddodd i ysgolion cyfrwng Cymraeg	Nifer a drosglwyddodd i ysgolion cyfrwng Saesneg	% a drosglwyddodd i addysg cyfrwng Cymraeg
Cynwyd Sant	13	12	1	92.31%
Lon y Parc	9	8	1	88.89%
Gwdihw	9	2	7	22.22%*
Pencoed	39	18	21	46.15%*
Plant Bach Sarn	25	13	12	52.00%
Porthcawl	23	2	21	8.70%*
Tabernacl	8	3	5	37.50%*
Y Diwlith	18	17	1	94.44%
Y Sgêr	18	11	7	61.11%

Data pontio: Cylch Meithrin i ysgolion, 2019 – 2020
(darparwyd yr holl ddata gan y Mudiad Meithrin)

Enw	Nifer a drosglwyddodd i ysgol	Nifer a drosglwyddodd i ysgolion cyfrwng Cymraeg	Nifer a drosglwyddodd i ysgolion cyfrwng Saesneg	% a drosglwyddodd i addysg cyfrwng Cymraeg
Betws	Caeedig	-		
Cynwyd Sant	9	9	0	100.00%
Dechrau'n Deg Lôn y Parc	6	5	1	83.33%*
Gwdihŵ	10	1	9	10.00%*
Pencoed	36	19	17	52.78%
Plant Bach Sarn	37	20	17	54.05%*
Porthcawl	Caeedig	-		
Tabernacl	Caeedig	-		
Y Diwlith	17	16	1	94.12%*
Y Sgêr	27	20	7	74.07%

Data pontio: Cylch Meithrin i Ysgolion, 2020 – 2021
(darparwyd yr holl ddata gan y Mudiad Meithrin)

Enw	Nifer a drosglwyddodd i ysgol	Nifer a drosglwyddodd i ysgolion cyfrwng Cymraeg	Nifer a drosglwyddodd i ysgolion cyfrwng Saesneg	% a drosglwyddodd i addysg cyfrwng Cymraeg
Cynwyd Sant	18	18	0	100.00%
Dechrau'n Deg Lôn y Parc	8	6	2	75.00%
Gwdihŵ	8	1	7	12.50%*
Pencoed	29	13	16	44.83%
Plant Bach Sarn	20	12	8	60.00%
Y Diwlith	12	11	1	91.67%
Y Sgêr	16	11	5	68.75%

Mae'r rhesymau pam nad yw plant bob amser yn trosglwyddo i addysg cyfrwng Cymraeg o ofal plant cyfrwng Cymraeg yn gymhleth heb unrhyw duedd glir. Nododd adolygiad a gynhaliwyd yn flaenorol rai rhesymau posibl megis ansicrwydd ynghylch argaeledd lleoedd meithrin mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg, diffyg lleoedd meithrin yn eu cymuned o fewn pellter rhesymol i'r cartref, pellteroedd teithio a threfniadau.

Mae'r awdurdod lleol yn parhau i fod yn ymrwymedig i wella cyfraddau pontio, gyda'r ymrwymiad yn cael ei rannu â'r holl randdeiliaid allweddol yn y sector. Bydd yr ysgolion cyfrwng Cymraeg a'r darpariaethau gofal plant cyfrwng Cymraeg yn gweithio gyda'i gilydd i gyflawni'r gwelliant hwn.

Mae 312 o leoedd cyfrwng Saesneg ar gael o fewn y rhaglen Dechrau'n Deg.

Mae 77 o leoedd cyfrwng Cymraeg ar gael o fewn y rhaglen Dechrau'n Deg.

Mae 19% o'r lleoedd Dechrau'n Deg ar gael drwy gyfrwng y Gymraeg.

Yn nhymor yr haf 2021 ar gyfer Dechrau'n Deg, mynychodd saith o blant Gylch Meithrin Sgêr, mynychodd pump Gylch Meithrin Plant Bach a mynychodd dau Gylch Meithrin Cynwyd Sant.

Dyma'r lleoedd a gyllidebwyd gan Dechrau'n Deg:

Cylch Meithrin Y Sgêr	16
Cylch Meithrin Cynwyd Sant	8
Cylch Meithrin Plant Bach	12
Dechrau'n Deg Blaenllynfi	12

Darperir gwybodaeth gynhwysfawr i rieni yn ardaloedd cymwys Dechrau'n Deg am y cyfle a'r manteision o dderbyn eu darpariaeth Dechrau'n Deg drwy gyfrwng y Gymraeg. Cymunedau lle mae'r nifer sy'n manteisio ar y cynnig cyfrwng Cymraeg ar ei uchaf yw'r gymuned lle mae'r ysgol gynradd Cyfrwng Cymraeg wedi'i lleoli.

Mae'r tabl canlynol yn manylu ar y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg sydd ar gael ym mhob ardal Dechrau'n Deg:

Ardal Dechrau'n Deg	darpariaeth cyfrwng Cymraeg
Afon y Felin	Cylch Meithrin Sgêr
Betws	Agor darpariaeth Cymraeg newydd 2050 Medi 2022
Blackmill a Lewistown	Agor darpariaeth Cymraeg newydd 2050 Hydref 2022

Bracla	Sesiwn brynhawn cyfrwng Cymraeg 50% (16 lle) o ddarpariaeth drwy gyfrwng y Gymraeg o fis Ionawr 2023
Caerau	Dechrau'n Deg Blaenllynfi
Cefn Glas	Darpariaeth Gymraeg arfaethedig 2050 yn Nhref Pen-y-bont ar Ogwr
Garth	Cylch Meithrin Cynwyd Sant
Plasnewydd	Cylch Meithrin Cynwyd Sant
Sarn	Plant Bach Sarn
Melin Wyllt	Darpariaeth Gymraeg arfaethedig 2050 yn Nhref Pen-y-bont ar Ogwr

Bydd hyn yn dod â chanran y lleoedd sydd ar gael drwy gyfrwng y Gymraeg i 24%.

Yn dilyn cyhoeddi ehangu'r rhaglen Dechrau'n Deg y tîm blynyddoedd cynnar lleol, mae cydweithwyr yn datblygu cynllun strategol ar gyflawni'r weledigaeth hon. Yr ardaloedd a nodwyd i ddechrau ar gyfer yr ehangu yw'r Pîl a gorllewin Maesteg. Mae darpariaeth a lleoedd cyfrwng Cymraeg ar gael yn y ddwy ardal a nodwyd gyda Chylch Meithrin yng ngogledd Corneli eisoes yn cynnig darpariaeth Dechrau'n Deg a dau Gylch Meithrin ym Maesteg, ac mae un ohonynt eisoes yn lleoliad Dechrau'n Deg.

Mae'r Cylch Meithrin yng ngogledd Corneli wedi ymrwmo i letya plant o'r ardal ehangach a bydd yn cyflogi staff ychwanegol i gynyddu nifer y lleoedd cyfrwng Cymraeg yn y lleoliad. Mae'r awdurdod lleol yn hyderus y bydd rhieni yn yr ardal ehangach yn gallu ac yn cael eu hannog i fanteisio ar ddarpariaeth Dechrau'n Deg cyfrwng Cymraeg.

Mae recriwtio i swyddi gofal plant cyfrwng Cymraeg ym Mhen-y-bont ar Ogwr yn gymhleth ac er gwaethaf ymdrechion penodol i fynd i'r afael â hyn, mae'r mater yn parhau i fod yn faes i'w ddatblygu. Mae Tîm y Blynyddoedd Cynnar yn parhau i weithio'n agos gyda chydweithwyr yng Ngholeg Pen-y-bont ar Ogwr sy'n cynnig rhaglen hyfforddi blynyddoedd cynnar o ansawdd uchel. Cefnogir myfyrwyr o Goleg Penybont i fanteisio ar gyfleoedd lleoliad ymarferol yn y lleoliadau cyfrwng Cymraeg. Mae holl staffio'r blynyddoedd cynnar ym Mhen-y-bont ar Ogwr yn cael hyfforddiant â phwyslais a chyfleoedd datblygu parhaus i gynyddu hyder o ran defnyddio'r Gymraeg.

Mae Pen-y-bont ar Ogwr wedi canolbwyntio ar asesu sgiliau a hyder ymarferwyr gofal plant o ran eu defnydd o'r Gymraeg a gall gefnogi hyfforddiant i godi safonau a sgiliau yn seiliedig ar ganfyddiadau'r offeryn asesu a ddefnyddir.

Mae'r Tîm Gofal Plant wedi ailgyflwyno bwrsari hyfforddi i bob lleoliad wneud cais amdano. Gall hyn gynnwys datblygiad Cymru yn ei gyfanrwydd, neu unigolion. Anogir y datblygiad hwn yn arbennig i

gefnogi datblygiad y Gymraeg ar draws pob lleoliad. Gellir defnyddio hwn hefyd ar gyfer aelodau unigol o staff yn y Cylchoedd sydd angen mwy o ddysgu ymlaen llaw, gan gefnogi trochi llawn.

Ble rydym yn anelu at fod o fewn pum mlynedd gyntaf y cynllun hwn a sut y bwriadwn gyrraedd yno?

- Ar ddiwedd pum mlynedd gyntaf y cynllun, bydd darpariaeth ychwanegol ar gyfer plant tair oed ar gael yn Ysgol Gymraeg Bro Ogwr (90 o leoedd), Ysgol Y Ferch O'r Sgêr (60 o leoedd) a phan fydd yr ysgol newydd wedi derbyn cymeradwyaeth y Cabinet byddai hyn yn creu 30 o leoedd ychwanegol ym Mhorthcawl.
- Cynyddu darpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg Dechrau'n Deg drwy brynu lleoedd yn y pedair Canolfan Gymraeg 2050 arfaethedig.
- Ym mis Ionawr 2022, roedd Cylch Meithrin yng nghanol tref Pen-y-bont ar Ogwr i agor gyda Mudiad Meithrin yn gweithio gyda chwmni o'r enw "Flourish". Rhagwelir y bydd hyn yn dwyn ffrwyth.
- Disgwylir i'r prosiect ym Metws gael ei gwblhau ym mis Medi 2022, a chynllun Cwm Ogwr yn cwblhau erbyn mis Tachwedd 2022. Mae dau brosiect gofal plant cyfrwng Cymraeg pellach wedi'u cynllunio ar gyfer y fwrdeistref sirol.
- Bydd yr amserlen ar gyfer y prosiect gofal plant cyfrwng Cymraeg sy'n weddill a gynlluniwyd ar gyfer Porthcawl yn cael ei bennu yn dilyn cam dichonoldeb y prosiect.
- Byddwn yn gwneud y cynnig cyfrwng Cymraeg yn gynnig i bob rhiant – gan sicrhau bod holl staff y blynyddoedd cynnar a thimau Dechrau'n Deg lleol yn gyfarwydd â strategaeth Cymraeg 2050 ac yn hyderus wrth rannu gwybodaeth leol gyda'u holl grwpiau rhianta.
- Bydd recriwtio i swyddi gofal plant cyfrwng Cymraeg yn faes i'w ddatblygu. Byddwn yn parhau i weithio gyda'n partneriaid yng Ngholeg Penybont a Mudiad Meithrin i nodi bylchau ac ymateb yn unol â hynny.
- Byddwn yn hyrwyddo'r arlwy cyfrwng Cymraeg ochr yn ochr â digwyddiadau/hyrwyddiadau eraill y Cyngor, sef cynigion gofal plant, diwrnodau hwyl mewn canolfannau neu hybiau cymunedol lleol.
- Bydd yr awdurdod lleol yn adolygu ei ddalgylchoedd cyfrwng Cymraeg. Bydd yr awdurdod lleol, yn dilyn yr adolygiad, yn penderfynu cynnwys dalgylchoedd cyfrwng Cymraeg ar gyfer cylchoedd derbyn i ysgolion yn y dyfodol.
- Bydd mwy o ymgysylltu â rhieni/gofalwyr yn canolbwyntio ar ddechrau'r Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg deng mlynedd. Mae gwasanaethau'r blynyddoedd cynnar yn gofyn am farn rhieni yn rheolaidd ac yn canolbwyntio ar sicrhau yr ymatebir i farn a phryderon rhieni yn effeithiol ac yn barhaus. Bydd y wybodaeth hon yn cael ei dadansoddi a'i bwydo i mewn i unrhyw ddatblygiadau.
- Bydd cefnogaeth effeithiol i rieni sy'n canolbwyntio ar gefnogi penderfyniadau ynghylch addysg cyfrwng Cymraeg i'w plentyn yn cynnwys clybiau gwaith cartref a dosbarthiadau Cymraeg i rieni di-Gymraeg.
- Bydd gwaith yn parhau i ddatblygu tudalennau'r blynyddoedd cynnar ar wefan y Cyngor, gan ganolbwyntio ar agwedd y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd. Mae'r gwaith hwn yn flaenoriaeth ar gyfer dwy flynedd gyntaf y Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg deng mlynedd.
- Mae datblygiadau wedi'u cynllunio i dudalen we Dechrau'n Deg ar wefan y Cyngor, a fydd yn cynnwys gwybodaeth am leoliadau cyfrwng Cymraeg sydd ar gael fel rhan o'r cynnig Dechrau'n

Deg ar gyfer 2022-2023 lle bydd terfynau amser a gwybodaeth ar gyfer derbyn i ysgolion yn cael eu cynnwys.

- Bydd yr awdurdod lleol yn monitro'r defnydd o ymgyrchoedd marchnata Llywodraeth Cymru. Mae gweithgor wedi'i gynllunio i nodi gwelliannau posibl i'r broses derbyn i ysgolion. Mae'r broses yn cael ei hadolygu i sicrhau bod pob rhiant yn gallu manteisio ar y broses hon yn effeithiol gan gynnwys rhieni sy'n chwilio am ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg. Mae'r wybodaeth a ddatblygwyd i gefnogi rhieni yn cynnwys adran ynghylch chwalu mythau. Mae pwyslais hefyd i sicrhau bod y wybodaeth yn glir ac yn hawdd dod o hyd iddi. Bydd datblygu fideo hefyd yn cael ei ystyried. Bydd y gwaith hwn yn bwydo i mewn i'r Fforwm.
- Rhannu negeseuon dwyieithog allweddol ar sianeli/negeseuon e-bost cyfryngau cymdeithasol y Cyngor i gyd-fynd â'r cais am leoedd meithrin/ysgol.
- Bydd yr awdurdod lleol yn datblygu proses a phrotocol strategol mewn partneriaeth â phenaethiaid ysgolion cyfrwng Cymraeg, staff Cylch Meithrin, Mudiad Meithrin a chydweithwyr o'r sector i nodi egwyddorion clir i gefnogi a gwella'r broses o drosglwyddo o ddarpariaeth gofal plant y blynyddoedd cynnar i leoedd addysg blynyddoedd cynnar.
- Bydd yr awdurdod lleol yn datblygu cynllun gweithredu lle mae'r holl bartneriaid sy'n ymwneud â phontio yn glir ynghylch cyfrifoldebau a chamau gweithredu a fydd yn cynyddu ac yn cefnogi arferion a chanlyniadau pontio cryf i wella'r gyfradd bontio bresennol. Bydd cyfraddau pontio yn parhau i gael eu dadansoddi.
- Bydd cynlluniau i wella'r broses bontio yn cynnwys camau gweithredu megis diwrnodau agored/ymweliadau â lleoliadau cyfrwng Cymraeg, deunydd darllen i rieni, ac ymweliad â'r ysgol. Gallai tîm yr ysgol gyfarfod â rhieni a mynd i'r afael ag ofnau a phryderon, sef llythyrau at rieni a chymorth gyda gwaith cartref.
- Bydd y bartneriaeth gyda'r Mudiad Meithrin yn cael ei chryfhau ymhellach er mwyn annog cynllunio mwy effeithiol a sicrhau y gellir cyflawni camau gweithredu o fewn y Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg deng mlynedd.
- Datblygiadau diweddar i barhau i gefnogi'r sector gofal plant yw datblygu tri lleoliad Ti a Fi newydd a ariennir gan Dechrau'n Deg mewn cydweithrediad â thair o'r pedair ysgol gynradd Cyfrwng Cymraeg a Mudiad Meithrin.
- Mae gofal plant ym Mhen-y-bont ar Ogwr yn adlewyrchu'r gymuned y mae'n ei gwasanaethu. Heb os, mae cysylltiad rhwng nifer y siaradwyr Cymraeg a nifer y lleoedd gofal plant sydd ar gael. Y pwyslais ar gyfer Dechrau'n Deg a gwasanaethau blynyddoedd cynnar ehangach yw cynyddu'r lefel hon o ddarpariaeth.

Ble rydym yn disgwyl bod ar ddiwedd ein cynllun deng mlynedd?

Mae'r uchelgais i gynyddu canran y dysgwyr a addysgir drwy gyfrwng y Gymraeg i 14-18% yn effeithiol.

Ein nod yw sefydlu:

- ysgol fynediad un ffrwd yn ne-ddwyrain Pen-y-bont ar Ogwr, yn amodol ar gymeradwyaeth ffurfiol gan y Cabinet a allai greu 30 o leoedd cyfrwng Cymraeg ychwanegol i blant tair oed; ac
- ysgol un ffrwd ym Mhorthcawl a allai greu 30 o leoedd ychwanegol ar gyfer plant tair oed.

Data allweddol

Cyfrifwyd yr amcanestyniadau blynyddol canlynol gan ddefnyddio'r data sylfaenol a ddarparwyd gan Lywodraeth Cymru (hynny yw, 2019-2020) a chynyddodd yn raddol yn unol â'r nifer a ragwelir mewn addysg cyfrwng Cymraeg a'r lleoedd disgyblion ychwanegol arfaethedig sydd ar gael yn ystod cyfnod y cynllun deng mlynedd, fel y'u rhaglenwyd.

Mae targed 2031-2032 o 275 o ddysgwyr meithrin llawn amser rhwng 3 a 4 oed (hynny yw, 17.57%) yn eistedd rhwng y targed isaf ac uchaf (hynny yw, 14%-18%). Mae nifer y dysgwyr rhan-amser rhwng 2 a 3 oed yn amrywio'n flynyddol gan fod nifer y lleoedd sydd ar gael yn dibynnu ar y nifer sy'n manteisio ar leoedd amser llawn. Felly, mae'r dysgwyr hynny wedi'u heithrio o'r cyfrifiad. Mae'r targed yn uchelgeisiol. Fodd bynnag, ystyrir ei bod yn gyraeddadwy, pe bai'r holl gyflawniadau yn y cynllun yn dwyn ffrwyth.

Niferoedd a chanrannau'r plant tair oed sy'n derbyn eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg

2022-2023	2023-2024	2024-2025	2025-2026	2026-2027	2027-2028	2028-2029	2029-2030	2030-2031	2031-2032
150 9.58%	160 10.22%	170 10.86%	190 12.14%	200 12.78%	205 13.10%	235 15.02%	250 15.97%	265 16.93%	275 17.57%

Canlyniad 2

Mae mwy o blant dosbarth derbyn/plant pump oed yn derbyn eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg

Ar hyn o bryd yn ein hysgolion cyfrwng Cymraeg, mae 162 o leoedd disgyblion ar gael i ddysgwyr oedran Derbyn (data 2020-2021). Mae'r awdurdod lleol wedi gosod targed o sicrhau bod 300 o leoedd derbyn ar gael i ddysgwyr cyfrwng Cymraeg erbyn diwedd cyfnod y cynllun. Mae'r 300 o leoedd derbyn yn cyfateb i gyfanswm o 10 math o fynediad, a'r nod yw sicrhau bod y lleoedd hynny'n cael eu llenwi. Mae'r targed 300 lle yn berthnasol i bob grŵp blwyddyn gynradd. Mae hyn yn hanfodol er mwyn sicrhau parhad mewn addysg. Drwy gynyddu nifer y lleoedd derbyn o 162 i 300, mae'n rhesymol tybio y bydd y rhan fwyaf o'r dysgwyr hynny'n trosglwyddo i Flwyddyn 1 ac felly mae'n rhaid i'r targed ar gyfer y ddau grŵp blwyddyn gyfateb.

Cyfrifwyd y targedau cyfrwng Cymraeg yn unol â methodoleg Llywodraeth Cymru sy'n nodi sut y dylai awdurdodau lleol gydymffurfio â'r darpariaethau mewn perthynas â'u Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg. Mae'r targedau'n seiliedig ar gynyddu'n raddol nifer y disgyblion blwyddyn 1 a addysgir drwy gyfrwng y Gymraeg o linell sylfaen 2019-2020.

Targed ystod is Pen-y-bont ar Ogwr (a ddarparwyd gan Lywodraeth Cymru) ar gyfer 2030-3031 yw 215 o ddysgwyr (14%) a'r ystod uchaf yw 275 o ddysgwyr (18%).

Mae'r tabl canlynol yn nodi cyfanswm y lleoedd ysgol sydd ar gael ar gyfer dysgwyr oedran derbyn o fis Ionawr 2018–2021:

Ionawr 2018	Ionawr 2019	Ionawr 2020	Ionawr 2021
129	121	122	140

Ar gyfartaledd, dros gyfnod y cynllun diwethaf, roedd 79% o'r 162 o leoedd disgyblion Derbyn cyfrwng Cymraeg a oedd ar gael wedi'u llenwi.

Mae'r galw am leoedd cyfrwng Cymraeg wedi bod yn fwy cyffredin yn ardal de-ddwyrain y fwrdeistref sirol, sydd wedi gwneud ateb y galw presennol yn ogystal â'r galw cynyddol am ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn yr ardal hon yn heriol. Mae ymrwymiad y Cabinet eisoes ar waith i ddarparu darpariaeth cyfrwng Cymraeg ar gyfer yr ardal hon gyda'r YG Bro Ogwr newydd arfaethedig (ac wedi'i ehangu) a fydd yn creu capasiti ychwanegol. Er mwyn ateb y galw presennol am leoedd mewn ysgolion yn Ysgol Bro Ogwr, llwyddodd yr awdurdod lleol i gael cyllid mewn egwyddor yn ystod 2021-2022 drwy Lywodraeth Cymru i ddarparu llety ystafell ddisbarth dros dro ychwanegol ar safle presennol yr ysgol. Mae'r gwaith hwn ar y gweill ar hyn o bryd.

Fodd bynnag, cydnabyddir y galw am leoedd cyfrwng Cymraeg yn ne-ddwyrain y fwrdeistref sirol ac felly byddwn yn ceisio cymeradwyaeth ffurfiol gan y Cabinet i sefydlu ysgol gynradd Cyfrwng Cymraeg un ffrwd ychwanegol yn ne-ddwyrain Pen-y-bont ar Ogwr.

Bydd datblygiadau tai pellach a nodir yn y Cynllun Datblygu Lleol (CDLI) yn debygol o arwain at fwy o alw. Mae'r awdurdod lleol wedi cynnal ymgynghoriad yn ddiweddar ar y CDLI newydd. Bydd y Cynllun yn cael ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru yn 2022. Maes o law, bydd y cynllun yn destun archwiliad cyhoeddus cyn ei fabwysiadu. Rhagwelir y bydd y broses yn dod i ben Mawrth/Ebrill 2023.

Mae ymrwymiad y Cabinet eisoes wedi dod i law i greu ysgol Cyfrwng Cymraeg mynediad un ffrwd yn ardal Porthcawl (yn gysylltiedig â Chynllun Adfywio Porthcawl). Yn dilyn cais llwyddiannus am gyllid drwy grant cyllid cyfalaf cyfrwng Cymraeg Llywodraeth Cymru, byddwn yn ceisio sefydlu'r ddarpariaeth ysgolion ym Mhorthcawl o fewn pum mlynedd gyntaf y cynllun. Byddai'r cynllun hwn yn ei hanfod yn cysylltu â chynnig tymor hwy i greu ysgol mynediad un ffrwd newydd ym Mhorthcawl (yn gysylltiedig â chynlluniau datblygu tai ehangach).

Mae'r dyddiadau cyflawni ar gyfer yr ysgolion hyn yn gysylltiedig â datblygiadau tai ehangach sy'n dod ar-lein, ac mae'r ddau safle datblygu (Porthcawl a de-ddwyrain Pen-y-bont ar Ogwr) yn gynigion sydd wrthi'n cael eu hystyried ar gyfer CDLI newydd Pen-y-bont ar Ogwr.

Yn ogystal â hyn, mae'r awdurdod lleol ar hyn o bryd yn cynnal arfarniad opsiynau sy'n nodi safleoedd posibl i ymgeiswyr mewn perthynas ag adleoli Ysgol Gyfun Gymraeg Llangynwyd i leoliad mwy canolog yn y Fwrdeistref Sirol. Mae'r cynnig yn cynnwys datblygu'r ysgol yn ysgol 3 i 19 oed, gyda darpariaeth gynradd un ffrwd yn cael ei hystyried. Bydd canlyniad yr arfarniad opsiynau yn cael ei adrodd i'r Cabinet maes o law a bydd penderfyniad a wneir ynghylch y ffordd ymlaen yn amodol ar gymeradwyaeth a chyllid y Cabinet drwy Raglen Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu Llywodraeth Cymru (Band C).

Ar hyn o bryd, mae cynlluniau Band C ar gam cynnar iawn yn y broses a byddent yn destun ymgynghoriad statudol ar god trefniadaeth ysgolion a phrosesau achos busnes Llywodraeth Cymru. Ar hyn o bryd, nid yw'n bosibl darparu amserlen gywir ar gyfer cyflwyno'r ysgolion. Fodd bynnag, rhagwelir y byddant yn cael eu darparu o fewn Band C Rhaglen Moderneiddio Ysgolion yr awdurdod lleol. Bydd yr awdurdod lleol yn parhau i chwilio am gyfleoedd cyllid grant gan Lywodraeth Cymru ar gyfer prosiectau adeiladu cyfalaf. Bydd achosion busnes yn gadarn a byddant yn dangos yn glir yr angen i fuddsoddi mewn addysg cyfrwng Cymraeg.

Fel awdurdod lleol, deallwn na fydd pob dysgwr yn dilyn yr un daith i addysg cyfrwng Cymraeg, gyda rhai dysgwyr yn cael eu cyflwyno i addysg cyfrwng Cymraeg yn ddiweddarach. Gall dysgwyr sy'n dod i addysg cyfrwng Cymraeg cyn eu bod yn saith oed, mewn egwyddor, gael eu lletya yn yr ysgol brif ffrwd, gan gael eu trochi yn yr iaith Gymraeg fel pob plentyn arall sy'n mynychu ysgol cyfrwng Cymraeg. Fodd bynnag, o saith oed ymlaen, gall hyn fod yn fwy heriol a byddai dysgwyr sy'n dymuno mynychu addysg cyfrwng Cymraeg ar hyn o bryd fel arfer angen cymorth trochi hwyr.

Ar hyn o bryd mae ysgolion cynradd cyfrwng Cymraeg a'r ysgol uwchradd Cyfrwng Cymraeg yn yr awdurdod lleol yn rheoli eu dysgwyr hwyrddyfodiaid eu hunain. Mae pob ysgol yn darparu gwybodaeth ac arweiniad i rieni a gofalwyr ar gais. Fodd bynnag, er mwyn rhoi'r cymorth sydd ei angen ar ddysgwyr i barhau â'u haddysg mewn ysgol cyfrwng Cymraeg, rydym yn cydnabod y fantais o gael uned drochi hwyr sefydledig i wasanaethu ein dysgwyr ein hunain yn ardal yr awdurdod lleol.

Yn ystod 2021-2022, llwyddodd Pen-y-bont ar Ogwr i gael arian grant gan Lywodraeth Cymru i adolygu a chynllunio ffordd ymlaen yn y maes pwysig hwn. Ar y cyd â Chyngor Bro Morgannwg, comisiynwyd adroddiad adolygu gennym yn ceisio opsiynau i ddatblygu darpariaeth ar y cyd â'n hawdurdod lleol cyfagos yn ogystal ag archwilio darpariaeth drochi cynradd ac uwchradd cyfrwng Cymraeg annibynnol ym Mhen-y-bont ar Ogwr. Cyhoeddwyd cyllid pellach i gefnogi datblygiad yn y maes hwn yn ddiweddar gan Lywodraeth Cymru a byddwn yn ceisio adeiladu ar y gwaith a wnaed yn ystod 2021-2022.

Rydym am sicrhau bod gwasanaeth trochi hwyr Cymraeg o ansawdd uchel ar gael i fyfyrwyr hwyr fel y gall dysgwyr ddod yn rhugl yn y Gymraeg a mynychu ysgolion cyfrwng Cymraeg prif ffrwd. Rhoddir ystyriaeth i'r gofynion sy'n sefydlu'r uned o fewn cyfnod y cynllun, ac yn y tymor byr, bydd mesurau interim amgen yn cael eu rhoi ar waith (hynny yw, ariannu ysgolion ar gyfer cymorth

ychwanegol i ddod yn hwyr a/neu gydweithio ag awdurdodau eraill lle mae unedau trochi eisoes wedi'u sefydlu).

Bydd yr awdurdod lleol yn datblygu dogfen bolisi gyffredinol ar gyfer hwyrddyfodiaid a fydd yn cynorthwyo ysgolion, rhieni a gofalwyr. Bydd y ddogfen yn manylu ar y cyfleoedd i hwyrddyfodiaid, yn darparu canllawiau, gweithdrefnau, cyfrifoldeb ac atebolrwydd. Caiff y ddogfen bolisi ei drafftio a'i mabwysiadu o fewn blwyddyn gyntaf cyfnod y cynllun.

Yn achos addysg cyfrwng Cymraeg, mae'r awdurdod lleol yn cynnig cludiant am ddim o'r cartref i'r ysgol lle mae'r pellter cerdded o'r cartref i'r ysgol ar gyfer plant oedran cynradd yn fwy na dwy filltir ac ar gyfer disgyblion uwchradd yn fwy na thair milltir.

Os oes unrhyw ddisgybl nad yw'n gallu cael ei letya yn ei ysgol cyfrwng Cymraeg leol, darperir lle yn yr ysgol cyfrwng Cymraeg agosaf nesaf ym Mhen-y-bont ar Ogwr, os gofynnir am hynny. Mae hyn yn cynnwys darparu cludiant am ddim o'r cartref i'r ysgol yn amodol ar y trothwyon pellter uchod.

Ble rydym yn anelu at fod o fewn pum mlynedd gyntaf y cynllun hwn a sut y bwriadwn gyrraedd yno?

Yn ystod pum mlynedd gyntaf y cynllun, mae'r awdurdod lleol, gyda chymorth rhaglen cyllid cyfalaf Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu Llywodraeth Cymru, yn ymrwmo i:

- Ddarparu adeilad newydd ac ehangu Ysgol y Ferch O'r Sgêr o'i nifer derbyn disgyblion presennol o 30 i 60 i wasanaethu gorllewin y Fwrdeistref Sirol. Mae'r cynnig eisoes wedi bod yn destun proses ymgynghori o dan y Cod Trefniadaeth Ysgolion a derbyniwyd cymeradwyaeth y Cabinet. Bydd yr ysgol newydd yn agor ym mis Medi 2024.
- Ehangu ac adleoli Ysgol Gymraeg Bro Ogwr i safle cyfagos amgen i fodloni'r galw presennol ac yn y dyfodol am addysg cyfrwng Cymraeg yn ardaloedd Porth y Cymoedd, Pen-y-bont ar Ogwr a Phencoed yn y fwrdeistref sirol. Disgwylir i'r ysgol newydd agor ym mis Medi 2025 gyda chynnydd yn Nifer Derbyn Disgyblion (PAN) o 75 (hynny yw, 2.5 math o fynediad). Y PAN ar hyn o bryd yw 54.
- Sicrhau darpariaeth ystafell ddosbarth ychwanegol dros dro ar gyfer Ysgol Bro Ogwr yn y cyfnod interim rhwng 2022-2025 ar ôl cymeradwyo cyllid drwy'r grant cyfalaf cyfrwng Cymraeg.
- Sefydlu darpariaeth ysgolion ym Mhorthcawl erbyn 2024.
- Cwblhau arfarniad opsiynau safle ar gyfer YGG Llangynwyd erbyn 2022-2023 gydag astudiaeth ddichonoldeb safle wedi'i chwblhau erbyn 2023-2024.
- Opsiynau cwmpas i ddatblygu darpariaeth gynradd Cyfrwng Cymraeg De-ddwyrain Porthcawl a Phen-y-bont ar Ogwr sy'n gysylltiedig â'r cynllun datblygu lleol yr ymgynghorir ag ef cyn bo hir.

Bydd y prosiectau uchod yn arwain at gynyddu cyfanswm nifer y lleoedd disgyblion ar gyfer dysgwyr derbyn cyfrwng Cymraeg o 162 o leoedd disgyblion i 210 (hynny yw, 7 math o fynediad) erbyn diwedd pum mlynedd gyntaf gweithredu'r cynllun.

Yn ogystal â'r cynigion hyn ar gyfer trefniadaeth ysgolion, byddwn hefyd yn:

- Gweithio gyda'n Fforwm i ddatblygu cynllun hyrwyddo a chyfathrebu o fewn blwyddyn gyntaf y Cynllun sy'n ystyried ac yn mynd i'r afael â'r rhwystrau i ddewis addysg cyfrwng Cymraeg, hygyrchedd; ac agoswydd y ddarpariaeth.
- O fewn blwyddyn gyntaf y Cynllun, byddwn yn ystyried argymhellion yr adolygiad a gynhaliwyd o ran datblygu darpariaeth trochi hwyr leol a defnyddio'r grant trochi i gefnogi'r datblygiadau.
- Bydd yr awdurdod lleol mewn partneriaeth â Chonsortium Canolbarth y De (CSC) yn darparu dysgu ac adnoddau proffesiynol i athrawon mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg ar y ffordd orau o gefnogi hwyrddyfodiaid. Bydd CSC yn hwyluso'r gwaith o rannu arfer da ar draws y rhanbarth yn y maes hwn mewn cydweithrediad ag Uned Drochi bresennol Cymru yng Nghaerdydd ac unrhyw ddarpariaeth arall sy'n dod i'r amlwg wrth symud ymlaen.
- Adolygu'r wybodaeth am addysg cyfrwng Cymraeg a nodir ar wefan yr awdurdod lleol i sicrhau bod rhieni sy'n gwneud cais am leoedd yn gallu llywio'n hawdd i'r tudalennau cywir a dod o hyd i wybodaeth berthnasol.
- parhau i fanteisio i'r eithaf ar gyfleoedd cyllid grant gan Lywodraeth Cymru i gefnogi'r cynnydd wedi'i dargedu mewn darpariaeth gynradd cyfrwng Cymraeg.
- parhau i archwilio cyfleoedd posibl i gyflawni cynlluniau yn gyfan gwbl neu'n rhannol drwy gytundebau adran 106, fel cyfraniad at leoedd addysg i wasanaethu datblygiadau tai newydd, lle bo hynny'n berthnasol.

Ble rydym yn disgwyl bod ar ddiwedd ein cynllun deng mlynedd?

Yn amodol ar gyllid a'r cynigion y manylir arnynt yn y canlyniad sy'n dwyn ffrwyth, ar ddiwedd cyfnod y cynllun deng mlynedd byddem yn disgwyl:

- Bydd cyfanswm o 10 math o fynediad ar lefel ysgol gynradd, gan gynyddu nifer y lleoedd ar gyfer dysgwyr oedran derbyn o 162 i 300.
- Byddai 300 o leoedd ar draws y fwrdeistref sirol ar gael i blant 5 oed erbyn diwedd cyfnod y cynllun. Fodd bynnag, disgwylir na fyddai pob lle yn cael ei lenwi, a dyna pam y byddai'r targed o 265.
- Yn dilyn canlyniad arfarniad opsiynau a gynhaliwyd yn ystod pum mlynedd gyntaf y cynllun yn nodi safleoedd posibl i ymgeiswyr mewn perthynas ag adleoli Ysgol Gyfun Gymraeg Llangynwyd i leoliad mwy canolog yn y Fwrdeistref Sirol. Mae'r cynnig yn cynnwys datblygu'r ysgol yn ysgol gyfan drwy 3 i 19 oed, gyda darpariaeth gynradd un ffrwd yn cael ei hystyried. Byddai canlyniad yr arfarniad opsiynau wedi cael ei adrodd i'r Cabinet yn ystod y pum mlynedd gyntaf a byddai penderfyniad a wnaed ynghylch y ffordd ymlaen wedi bod yn amodol ar gymeradwyaeth a chyllid y Cabinet drwy Raglen Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu (Band C) Llywodraeth Cymru.
- Bydd gan yr awdurdod lleol gyfleuster trochi hwyr lleol sefydledig.

Data allweddol

Cyfrifwyd yr amcanestyniadau blynyddol canlynol gan ddefnyddio'r data sylfaenol a ddarparwyd gan Lywodraeth Cymru (hynny yw, 2019-2020) a chynyddodd yn raddol yn unol â'r nifer a ragwelir mewn addysg cyfrwng Cymraeg a'r lleoedd disgyblion ychwanegol arfaethedig sydd ar gael yn ystod cyfnod y cynllun deng mlynedd, fel y rhaglenwyd.

Mae targed 2031-2032 o 265 o ddisgyblion derbyn (hynny yw, 16.93%) yn eistedd rhwng y targed isaf ac uchaf (hynny yw, 14%-18%). Pe bai'r 300 o leoedd disgyblion a gynlluniwyd yn llenwi,

byddai hyn yn arwain at 19.16% o ddisgyblion oedran derbyn yn derbyn addysg cyfrwng Cymraeg. Mae'r targed canol pwynt o 16.93% yn uchelgeisiol. Fodd bynnag, ystyrir ei bod yn gyraeddadwy, pe bai'r holl gyflawniadau yn y cynllun yn dwyn ffrwyth.

Niferoedd a chanrannau'r plant pump oed sy'n derbyn eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg

2022 – 2023		2023 – 2024		2024 – 2025		2025 – 2026		2026 – 2027	
140	8.94%	150	9.58%	160	10.22%	170	10.86%	190	12.14%
2027 – 2028		2028 – 2029		2029 – 2030		2030 – 2031		2031 – 2032	
200	12.78%	205	13.10%	235	15.02%	250	15.97%	265	16.93%

Canlyniad 3

Mae mwy o blant yn parhau i wella eu sgiliau Cymraeg wrth drosglwyddo o un cyfnod o'u haddysg statudol i un arall

Mae'r tabl data isod yn olrhain nifer y disgyblion sy'n trosglwyddo o flwyddyn ym Mlwyddyn 6 i Flwyddyn 7 y flwyddyn ganlynol. Er ei fod yn dangos gostyngiad yn y niferoedd o Flwyddyn 6 i Flwyddyn 7 bob blwyddyn, mae'n galonogol bod y 'gollyngiadau' wedi gostwng ers 2017. Mae'r awdurdod lleol yn dadansoddi'r data'n rheolaidd i chwilio am batrymau a rhesymau penodol dros y 'gollyngiadau'. Nid oes un ffactor sy'n cyfrannu at pam mae hyn yn digwydd.

Ysgolion cynradd cyfrwng Cymraeg disgyblion Blwyddyn 6	YGG Llangynwyd disgyblion Blwyddyn 7	Canran y cynnydd/gostyngiad
CYBLD 2016	CYBLD 2017	
122	110	- 9.84%
CYBLD 2017	CYBLD 2018	
119	114	-4.2%
CYBLD 2018	CYBLD 2019	
110	106	-3.64%
CYBLD 2019	CYBLD 2020	
131	125	-4.58%
CYBLD 2020	CYBLD 2021	

113	112	-0.88%

Mae'n braf nodi'r twf a welwyd mewn niferoedd ar ôl agor yr ysgol newydd YGG Calon y Cymoedd (a agorwyd ym mis Ionawr 2019) (YGG Cwm Garw gynt). Gweler y tabl isod.

Data CYBLD Pob Disgybl YGG Cwm Garw/YGG Calon y Cymoedd (agorwyd Ionawr 2019*)

	Meithrin	Derbyn	Bl. 1	Bl. 2	Bl. 3	Bl. 4	Bl. 5	Bl. 6	Cyfanswm	
2015	31	13	23	21	17	18	18	13	154	
2016	23	31	15	21	20	17	17	18	162	5%
2017	20	21	29	14	21	17	15	17	154	-5%
2018	31	20	18	26	13	20	16	12	156	1%
2019*	27	28	21	20	28	14	20	15	173	11%
2020	35	23	29	23	21	30	13	20	194	12%
2021	35	30	25	30	28	22	29	14	213	9.7%

Cyfran cyfrwng Cymraeg o'r garfan gyfan ar gyfer Blwyddyn 3

DISGYBLION BLWYDDYN 3 (7-8 oed) *ac eithrio ysgolion arbennig ac eithrio cofrestrïadau deuol							
Blwyddyn CYBLD (Ionawr)	Ysgol Bro Ogwr	Ysgol Cwm Garw/Ysgol Calon y Cymoedd (agorwyd ym mis Ionawr 2019)	Ysgol Cynwyd Sant	Ysgol y Ferch o'r Sgêr	Cyfanswm Carfan Blwyddyn 3 cyfrwng Cymraeg	Carfan Blwyddyn 3 ar gyfer pob ysgol*	Canran y disgyblion Blwyddyn 3 mewn addysg cyfrwng Cymraeg
2016	65	20	37	27	149	1631	9.14%
2017	41	21	37	25	124	1593	7.78%
2018	55	13	41	29	138	1694	8.15%
2019**	64	28 **	41	29	162	1780	9.10%

2020	53	21	38	24	136	1713	7.94%
------	----	----	----	----	-----	------	-------

O ystyried y niferoedd bach dan sylw, mae angen dehongli unrhyw wahaniaeth o flwyddyn i flwyddyn yn ofalus oherwydd gall newid bach effeithio ar y cyfrannau (er enghraifft, mae un teulu'n symud i mewn/allan o'r ardal neu mae ysgol newydd yn agor). Mae'r ffigurau uchod yn dangos patrwm tebyg dros y blynyddoedd heb fawr o amrywiad. Fel rhan o'n dyhead i gyrraedd targedau uchelgeisiol a osodwyd gan Lywodraeth Cymru, mae cryn dipyn o waith hyrwyddo wedi'i gynllunio i annog mwy o deuluoedd i ystyried addysg cyfrwng Cymraeg i'w plentyn/plant. O ystyried bod y rhain yn cael eu gosod ar famau/tadau/gofalwyr o enedigaeth eu plentyn/plant, rydym yn rhagweld y dylai'r cynnydd yn y niferoedd ddechrau bwydo drwodd i Flwyddyn 3 ymhen tua phum mlynedd.

Er bod y nifer gwirioneddol wedi gostwng o 2019-2020, mae hyn yn adlewyrchu'r garfan lai. Mae cyfran y garfan sy'n dysgu drwy gyfrwng y Gymraeg wedi aros fel blynyddoedd blaenorol, er bod 2019 wedi dangos ffigur ychydig yn uwch – a allai fod yn gysylltiedig ag agor YGG Calon y Cymoedd ym mis Ionawr 2019.

Ble rydym yn anelu at fod o fewn pum mlynedd gyntaf y cynllun hwn a sut y bwriadwn gyrraedd yno?

- Bydd dadansoddi data, pennu targedau, monitro a gwerthuso cyfraddau trosglwyddo o bob cam o addysg statudol yn flaenoriaeth o fewn pum mlynedd gyntaf y Cynllun.
- Dylai'r cynnydd yn y niferoedd ddechrau bwydo drwodd i Flwyddyn 3 o fewn pum mlynedd gyntaf y Cynllun.
- Bydd y gwaith o hyrwyddo strategaethau ar gyfer defnyddio'r Gymraeg yn effeithiol mewn sefyllfaoedd ffurfiol ac anffurfiol ar draws pob sector ac ystod oedran yn parhau i gael ei ddatblygu a'i fonitro gan y Fforwm.
- Bydd yr awdurdod lleol yn gweithio'n agos gyda CSC ac ysgolion wedi'u targedu lle gallai cyfraddau pontio fod yn destun pryder ac yn cyhoeddi adnoddau i gefnogi a rhoi sicrwydd i rieni/gofalwyr ynghylch pontio rhwng cyfnodau.
- Hwyluso cydweithio rhwng ysgolion cynradd ac uwchradd i gynhyrchu adnoddau sy'n hyrwyddo dilyniant ieithyddol i rieni/gofalwyr;

- Darparu cyfleoedd i ysgolion cyfrwng Cymraeg gymryd rhan mewn mentrau i fonitro dilyniant ieithyddol (er enghraifft, barn gymharol).
- Darperir cyngor, dysgu proffesiynol ac adnoddau i gefnogi ysgolion i weithredu'r Gymraeg ar draws y cwricwlwm gan gynyddu faint o ddarpariaeth ddysgu a gynigir. Rhannu arfer da ar draws y rhanbarth mewn amrywiaeth o ffyrdd (er enghraifft, gweminarau, podlediadau, blogiau a theithiau dysgu).

Ble rydym yn disgwyl bod ar ddiwedd ein Cynllun deng mlynedd?

- Mae'r Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg hwn yn nodi cynllun y Cyngor dros y deng mlynedd nesaf i gynyddu a gwella'r broses o gynllunio addysg cyfrwng Cymraeg.
- Mae'r awdurdod lleol yn disgwyl na fyddem yn colli plant ar adegau pontio critigol ac yn cynyddu'r cyfraddau trosglwyddo.

YGG Llangynwyd

Amcanestyniadau Ionawr 2021-2029 - gan gynnwys targed y Cynllun

Blwyddyn / Oed	7 11-12	97% 8 12-13	98% 9 13-14	96% 10 14-15	99% 11 15-16	57% 12 16-17	74% 13 17-18	Cyfanswm	Cyfanswm newydd adeiladu	Cyfanswm newydd disgyblion 11 - 16	Cyfanswm newydd disgyblion ôl-16	Cyfanswm diwygiedig 11-18
2015	114	80	108	98	84	65	58	607				
2016	108	114	77	109	99	55	55	617				
2017	110	106	110	75	105	69	42	617				

2018	11 4	107	106	104	75	65	53	624				
2019	10 6	108	102	102	102	45	49	614				
2020	12 5	106	106	99	101	53	32	622				
2021	11 2	123	107	103	98	66	48	657	449	6	1	665
2022	12 0	109	121	103	102	56	49	660	269	4	1	672
2023	14 1	116	106	116	102	58	41	680	153	2	0	695
2024	12 2	137	114	102	115	58	43	691	60	1	0	707
2025	11 2	118	134	110	101	65	43	683	64	1	0	700
2026	10 7	109	134	129	108	58	48	693	60	1	0	711
2027	11 1	104	116	129	127	62	43	692	45	1	0	710
2028	12 7	108	106	111	127	73	46	698	0	0	0	716
2029	14 0	123	102	102	110	73	54	704	0	0	0	722

**Canran YGG Llangynwyd vs poblogaeth gyffredinol yr ysgol
(amcanestyniadau ysgolion uwchradd 2021-2029)**

BI 10 (14-15 oed)			Blwyddyn 11 (15-16 oed)			Blwyddyn 12 (16-17 oed)			Blwyddyn 13 (17-18 oed)			Pob Blwyddyn 10 - 13 (14-18 oed)		
Llangynwyd	Holl	%	Llangynwyd	Holl	%	Llangynwyd	Holl	%	Llangynwyd	Holl	%	Llangynwyd	Holl	%

2015	98	1499	7%	84	1632	5%	65	1030	6%	58	806	7%	305	496 7	6%
2016	109	1601	7%	99	1477	7%	55	954	6%	55	784	7%	318	481 6	7%
2017	75	1445	5%	105	1564	7%	69	893	8%	42	710	6%	291	461 2	6%
2018	104	1474	7%	75	1378	5%	65	897	7%	53	670	8%	297	441 9	7%
2019	102	1498	7%	102	1455	7%	45	770	6%	49	723	7%	298	444 6	7%
2020	99	1597	6%	101	1413	7%	53	808	7%	32	617	5%	285	443 5	6%
2021	103	1515	7%	98	1555	6%	66	779	8%	48	727	7%	315	457 6	7%
2022	103	1635	6%	102	1463	7%	56	857	7%	49	611	8%	309	456 6	7%
2023	116	1636	7%	102	1579	6%	58	800	7%	41	673	6%	317	468 8	7%
2024	102	1606	6%	115	1581	7%	58	879	7%	43	625	7%	318	469 1	7%
2025	110	1626	7%	101	1551	7%	65	879	7%	43	691	6%	319	474 7	7%
2026	129	1685	8%	108	1570	7%	58	855	7%	48	689	7%	343	479 9	7%
2027	129	1647	8%	127	1628	8%	62	871	7%	43	677	6%	361	482 3	7%
2028	111	1618	7%	127	1584	8%	73	889	8%	46	689	7%	357	477 9	7%
2029	102	1529	7%	110	1563	7%	73	882	8%	54	694	8%	339	466 7	7%

Canlyniad 4

Mae mwy o ddysgwyr yn astudio ar gyfer cymwysterau asesedig yn y Gymraeg (fel pwnc) a phynciau drwy gyfrwng y Gymraeg

Mae'r tabl isod yn dangos bod nifer y myfyrwyr 14 i 16 oed sy'n astudio'r Gymraeg fel iaith gyntaf (drwy gyfrwng y Gymraeg) wedi aros yn sefydlog ar tua 100 o ddisgyblion y flwyddyn. Mae'r niferoedd hyn yn cyfateb i faint carfan yr unig ysgol uwchradd Cyfrwng Cymraeg yn y fwrdeistref.

Rydym hefyd wedi cynnwys nifer y myfyrwyr sydd wedi'u cofrestru ar gyfer arholiadau mewn Cymraeg fel ail iaith ac effaith y cwrs llawn Cymraeg ail iaith yn dod yn orfodol yn 2017.

	Cymraeg Iaith Gyntaf	Cymraeg Ail Iaith (Llawn)	Cymraeg Ail Iaith (Byr)
2016	98	585	784
2017	99	877	769
2018	77	1185	*
2019	99	1094	*
2020	100	1122	*
2021	99	1189	*

*Ym mis Medi 2017, daeth TGAU Cymraeg ail iaith cwrs llawn yn orfodol.

Mae'r tabl isod yn dangos bod nifer y myfyrwyr 16 i 19 oed sy'n astudio Cymraeg fel iaith gyntaf ac ail iaith wedi gostwng yn y flwyddyn 2020. Fodd bynnag, cynyddodd y niferoedd eto yn 2021. Daw'r data o ffeiliau CBAC.

	Cymraeg Iaith Gyntaf	Cymraeg Ail Iaith
2016	9	22
2017	10	29
2018	10	14
2019	9	16
2020	2	9
2021	9	19

Mae ffigurau poblogaeth Blwyddyn 12/13 YGG Llangynwyd o CYBLD 2016-2021 yn dangos bod gostyngiad yn y niferoedd sy'n parhau i

astudio drwy gyfrwng y Gymraeg, er y gellir priodoli hyn yn rhannol i faint y garfan lai. Mae'r niferoedd wedi cynyddu yn 2021.

Ffigurau CYBLD ar gyfer YGG Llangynwyd

Ionawr	Blwyddyn 12	Blwyddyn 13
2016	55	55
2017	69	42
2018	65	53
2019	45	49
2020	53	32
2021	66	48

Ionawr	Blwyddyn 11	% yn symud o Flwyddyn 11 i Flwyddyn 12
	(2014-2015) 84 (1 ddarpariaeth amgen)	
2016	(2015-2016) 99 (2 ddarpariaeth amgen)	66.3%
2017	(2016-2017) 105	71.1%
2018	(2017-2018) 74	61.9%
2019	(2018-2019) 101	60.8%
2020	(2019-2020) 101	52.5%
2021	(2020-21) 101 (3 ar ddarpariaeth amgen)	65.4%

Yng Nghyfnod Allweddol 4, cefnogir dysgwyr gan YGG Llangynwyd i gael mynediad i'r cynllun 'Prentisiaeth Iau', gyda chyrsgiau fel Gwallt a Harddwch ac Adeiladu yn cael eu cyflwyno'n ddwyieithog (elfennau cymorth a lles).

Yn Ôl-16, mae YGG Llangynwyd yn gweithio ochr yn ochr â Choleg Pen-y-bont ar Ogwr i alluogi dysgwyr i barhau i gael mynediad i Addysg Cyfrwng Cymraeg ôl-16 tra hefyd yn manteisio ar ystod eang o gyrsgiau, megis Troseddeg, drwy'r Coleg. Ar hyn o bryd mae'r awdurdod lleol yn

gweithio gyda Choleg Pen-y-bont ar Ogwr i ymchwilio i gyfleoedd i gynyddu'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg ôl-16.

Mae YGG Llangynwyd yn cydweithio â Mudiad Meithrin i gynig Diploma Lefel 3 mewn Gofal Plant. Mae hyn wedi bod yn ffordd effeithiol o gynyddu nifer y staff cymorth addysg/staff meithrin a allai weithio yn y sector cyfrwng Cymraeg sy'n fuddiol o ran cynyddu capasiti yn y sir. Mae'r cydweithio hwn wedi bod yn llwyddiannus iawn gyda dysgwyr yn dychwelyd i'r ysgol ac yn gweithio yn y sectorau cynradd o fewn yr awdurdod lleol.

Mae trefniadau cydweithio cryf eisoes ar waith rhwng Pen-y-bont ar Ogwr a Rhondda Cynon Taf (RhCT). Ceir rhywfaint o gydweithio hefyd â Choleg Pen-y-bont ar Ogwr mewn Addysg Ôl-16. Mae sefydliadau addysg bellach (SABau) yn gweithio i ymchwilio i'r galw am ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg ar gyfer disgyblion iau (Blwyddyn 10 ac i fyny) ac i edrych ar eu gallu i ddarparu cyrsiau drwy gyfrwng y Gymraeg.

Mae cydweithio wedi bod ar waith rhwng YGG Llangynwyd ac Ysgol Llanhari yn Rhondda Cynon Taf ers sefydlu'r chweched dosbarth yn 2013. Mae cydweithredu yn rhoi cyfle i ddysgwyr astudio cymhwyster(au) A/S a Safon Uwch nad ydynt yn gallu eu gwneud yn eu 'Ysgol Gartref'.

Mae rhestr o gyrsiau sy'n cael eu cynnig ar y cyd ar draws y ddwy ysgol fel y gall dysgwyr gael mynediad at ddewis ehangach o gymwysterau drwy gyfrwng y Gymraeg. Cynigir y canlynol yn flynyddol:

Darparwyd yn YGG Llangynwyd:

- Chwaraeon BTEC
- Gwasanaethau Cyhoeddus BTEC
- Busnes (Galwedigaethol)
- Dylunio a Thechnoleg
- TGCH
- Ffiseg
- Addysg Gorfforol
- Drama

Darparwyd yn Ysgol Llanhari:

- Cymdeithaseg
- Iechyd a Gofal Cymdeithasol

Mae'r gwaith o gyflwyno Cerddoriaeth yn cael ei rannu ar draws y ddwy ysgol.

Yn ogystal â'r pynciau hyn, sy'n rhan o'r cwricwlwm a gynigir bob blwyddyn, mae cynrychiolwyr o'r ddwy ysgol yn mynychu nosweithiau agored, yn darparu fideos ac ati. Cynhelir adolygiad blynyddol o'r

cymwysterau sydd eu hangen ar y ddwy ysgol fel y gellir darparu cyrsiau â niferoedd cyfyngedig o hyd. Enghreifftiau o'r rhain yn y gorffennol fu Hanes a Daearyddiaeth. Mae cydweithredu wedi bod yn llwyddiannus er enghraifft, i leddfu materion staffio tymor byr.

Cafodd 31 o ddysgwyr (Blwyddyn 12 a 13) ar draws y ddwy ysgol fudd o'r cydweithio yn ystod 2021/22.

- (Mae 16.2% o garfan YGG Llangynwyd yn cael mynediad i gyrsiau cydweithredol).
- (Mae 22.5% o garfan Ysgol Llanhari yn cael mynediad i o leiaf un cwrs cydweithredol).
- (mae 19.8% ar draws y ddwy ysgol yn cael mynediad i o leiaf un cwrs cydweithredol).
- (Mae 12.7% o garfan YGG Llangynwyd yn cael mynediad i gyrsiau cydweithredol).
- (16.7% o garfan Ysgol Llanhari yn cael mynediad i gwrs cydweithredol).
- (13.9% mae'r ddwy ysgol yn cael mynediad i o leiaf un cwrs cydweithredol).

Mae gan arweinwyr cwricwlwm ar gyfer y ddwy ysgol berthynas waith agos iawn ac maent ill dau'n 'Enwebeion Ansawdd' ar gyfer y ddarpariaeth alwedigaethol. Yn dilyn yr angen am ddysgu o bell yn 2020-2021, mae'r ddarpariaeth bellach yn hybrid – gyda hanner y gwersi wyneb yn wyneb gyda dysgwyr yn teithio i'r ysgol arall a hanner yn cael eu darparu drwy ddysgu o bell.

Cefnogir ysgolion uwchradd i gymryd camau i gynyddu nifer y cymwysterau y gall dysgwyr eu hastudio drwy gyfrwng y Gymraeg drwy gydweithio. Mae'r awdurdod lleol yn ariannu costau cludiant ar gyfer cyrsiau cydweithredol a gynigir.

Cynigir y Gymraeg fel pwnc Safon Uwch mewn ysgolion, a chefnogir ysgolion i gynnal dosbarthiadau llai drwy gydweithio rhwng ysgolion i greu maint dosbarthiadau hyfyw. Darperir costau trafndiaeth gan yr awdurdod lleol.

Isod ceir tabl sy'n rhestru'r cyrsiau cydweithredu sydd ar gael ar hyn o bryd ym mis Medi 2021.

Opsiwn X	Opsiwn Y	Cyfnos
Economeg Brynteg	Ffiseg Bryntirion	Cyfraith
Ffrengig Bryntirion	Cymreig Bryntirion	Troseddeg
Ffiseg Brynteg	H&SC Cynffig	E-Chwaraeon

Cyfrifiadureg Bryntirion	Cerddoriaeth Porthcawl/Brynteg	Dawns
Drama Porthcawl	Drama Pencoed	Astudiaethau ffilm
Electroneg Porthcawl	Tecstilau Porthcawl	
AG Porthcawl		
Mathemateg Bellach Porthcawl		

Mae CSC yn cynnig ystod eang o gyfleoedd dysgu a rhwydweithio proffesiynol ar draws pob ysgol cyfrwng Saesneg sy'n cynnwys datblygu'r Gymraeg ar gyfer ymarferwyr, arweinyddiaeth ysgol gyfan o'r Gymraeg, cymorth a chyfleoedd rhwydweithio i ymarferwyr ôl-sabothol.

Ble rydym yn anelu at fod o fewn pum mlynedd gyntaf y cynllun hwn a sut y bwriadwn gyrraedd yno?

- Bydd cyfraddau trosglwyddo a champau gweithredu'n cael eu monitro'n flynyddol a'u hadrodd i'r Fforwm.
- Gall cyfraddau cadw a phontio gwell effeithio ar y canlyniad hwn yn ystod pum mlynedd gyntaf y cynllun hwn. Caiff hyn ei fonitro'n ofalus gan swyddogion awdurdodau lleol a chydgysylltydd y Cynllun.
- Cynyddu nifer y dysgwyr sy'n aros mewn Addysg Ôl-16.
- Gwerthuso dulliau dysgu cyfunol/o bell o fewn blwyddyn gyntaf y Cynllun. Efallai y bydd angen rhoi mwy o bwyslais ar ddulliau dysgu cyfunol/o bell yn y lle cyntaf er mwyn sicrhau bod disgyblion yn gallu cael mynediad at ystod ehangach o gyrsiau (lle nad oes gallu i addysgu pynciau arbenigol penodol drwy gyfrwng y Gymraeg nawr).
- Crëwyd codi ymwybyddiaeth o'r adnoddau ychwanegol gan CSC yn benodol ar gyfer siaradwyr Cymraeg ym mlwyddyn gyntaf y Cynllun. Gallai ysgolion fanteisio fel rhan o'u cynnig dysgu cyfunol/o bell os yw'n ofynnol i ysgolion gyflwyno drwy'r cyfrwng hwn.
- Bydd yr awdurdod lleol yn gweithio gydag ysgolion uwchradd i gydgyssylltu'r ddarpariaeth Gymraeg fel pwnc ym mhob lleoliad. Yn Ôl-16, cyflawnir hyn drwy gydweithio gan nad oes gan y rhan fwyaf o ysgolion

niferoedd hyfw ar gyfer dosbarth. Gallai fod posibilrwydd y bydd rhywfaint o gydweithio rhithwir yng Nghyfnod Allweddol 4.

Gan weithio ar y cyd â CSC, ymdrinnir â'r meysydd canlynol:

- sicrhau addysgu a dysgu o ansawdd uchel ym mhob ysgol cyfrwng Cymraeg;
- cynnydd yn nifer y disgyblion sy'n trosglwyddo o'r cynradd i'r uwchradd - gan sicrhau cyfraddau pontio uchel o bob ysgol gynradd sy'n bwydo;
- hyrwyddo manteision addysg cyfrwng Cymraeg gyda rhieni/gofalwyr a sut y gall rhieni/gofalwyr gefnogi hyd yn oed os nad ydynt yn siarad Cymraeg gartref;
- ystyried defnyddio technoleg ddigidol i gynyddu'r cymwysterau a gynigir drwy gyfrwng y Gymraeg, er enghraifft archwilio e-sgol;
- datblygu cydweithrediad â'r sector uwchradd cyfrwng Cymraeg i ddarparu dysgu proffesiynol penodol i bwnc, yn enwedig mewn meysydd lle mae prinder ymarferwyr cyfrwng Cymraeg;
- datblygu a gweithredu strategaeth farchnata strategol i hyrwyddo'r Gymraeg fel pwnc Safon Uwch (defnyddio cyfryngau cymdeithasol, profiadau disgyblion/rhieni blaenorol, hyrwyddo manteision);
- gweithio gyda darparwyr allanol a Llywodraeth Cymru ar unrhyw fentrau cenedlaethol i hyrwyddo'r Gymraeg fel pwnc Safon Uwch; a
- ystyried defnyddio technoleg ddigidol i gynyddu'r cymhwyster a gynigir drwy gyfrwng y Gymraeg.

Ble rydym yn disgwyl bod ar ddiwedd ein cynllun deng mlynedd?

- Bydd y targed hwn yn dibynnu ar niferoedd carfanau cyfredol yn y system. Bydd y gwaith helaeth sydd wedi'i wneud i ddenu'r blynyddoedd cynnar i ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn effeithio ar y canlyniad hwn. Bydd hyn yn cymryd amser i ddwyn ffrwyth ond dylai fod wedi'i wireddu ar ddiwedd y cynllun deng mlynedd.
- Byddem yn disgwyl darnau amrywiol o waith a fyddai wedi'u hymgorffori megis:
  - cyflwyno trochi ar gyfer hwyrddyfodiaid;
  - dylid sefydlu agoriad y lleoliadau blynyddoedd cynnar newydd;
  - cefnogi rhieni i gefnogi eu plant.
  - hyfforddiant i staff addysg ddysgu Cymraeg; a
  - gwella'r Gymraeg ar gyfer addysgu (er enghraifft, cynllun sabothol Llywodraeth Cymru).
- Bydd cydweithio rhwng YGG Llangynwyd ac Ysgol Llanhari wedi profi'n llwyddiannus. Drwy'r math 'hybrid' o gydweithio, byddai YGG Llangynwyd wedi archwilio'r posibilrwydd o drafod cydweithio ag ysgolion mewn awdurdodau lleol eraill.

Canlyniad 5

Mwy o gyfleoedd i ddysgwyr ddefnyddio'r Gymraeg mewn gwahanol gyd-destunau yn yr ysgol

Ers lansio'r Siarter Iaith yn ein hysgolion cyfrwng Cymraeg a Champws y Siarter Iaith Gymraeg yn ein hysgolion cyfrwng Saesneg, mae gwaith arloesol wedi'i wneud gan yr ysgolion i gynyddu'r defnydd cymdeithasol o'r Gymraeg o fewn cymuned yr ysgol gyfan.

Campws Siarter Iaith Gymraeg (cyfrwng Saesneg)

	Efydd	Arian	Aur
Nifer yr ysgolion	12	3	2

Siarter Iaith (cyfrwng Cymraeg)

	Efydd	Arian	Aur
Nifer yr ysgolion	4	4	

Mae Ysgol Arbennig Bryn Castell ac Ysgol Maesteg yn cymryd rhan ar hyn o bryd yn y cynllun peilot Cymraeg Campus ar gyfer ysgolion uwchradd.

Mae CSC yn y broses o adolygu ei amcanion cynllunio busnes ac mae'n cynnal adolygiad hunanarfarnu. Fel rhan o'r ddau weithgaredd hyn, mae gwerthusiad o'r prosiect yn cael ei gynnal. Mae CSC yn rhannu arfer effeithiol gan ddefnyddio amrywiaeth o ffynonellau gan gynnwys, twitter, gwefan CSC a chyfathrebu amrywiol.

Mae gweithgareddau amrywiol i blant a phobl ifanc ymgysylltu â nhw er mwyn sicrhau eu bod yn gallu profi'r Gymraeg fel iaith fyw ac o fewn eu cymunedau. Maent fel a ganlyn:

- cysylltiadau â'r Urdd (chwaraeon, Eisteddfod, Glan Llyn, Llangrannog;
- ymweliadau ag ysgolion a sesiynau rheolaidd gydag Ôl-16, Cymraeg Bob Dydd);
- cysylltiadau â Menter Iaith Bro Ogwr, yn bennaf gydag Ôl-16.
- Eisteddfodau'r ysgol;
- Diwrnod Shwmae/Dydd Miwsig Cymru;

- tripiâu – Tafwyl;
- ymweliadau/perfformiadau gan Mr Phormula, Candelas, Tudur Cloccio;
- gwasanaethau Cymraeg;
- anogaeth a hyfforddiant i staff ddefnyddio'r Gymraeg yn eu gwersi gymaint â phosibl;
- dyfarniadau a roddir gan y disgyblion i un aelod o staff am bob hanner tymor ar gyfer y defnydd mwyaf o'r Gymraeg mewn gwersi;
- rhinweddau ychwanegol i ddisgyblion ddefnyddio'r Gymraeg;
- defnyddio Swogs Cymraeg sy'n ymgynghori â'r adran Gymraeg ar gynnwys dysgu ac yna'n cyflwyno adran o hyn i'w dosbarthiadau dosbarth;
- Criw Cymraeg;
- defnyddio cyfryngau cymdeithasol i annog rhieni i ddefnyddio rhywfaint o Gymraeg hefyd; a'r
- defnydd o'r "Athrawes Fro"

Yn 2021, defnyddiodd BCBC Grant Seilwaith Hwb Llywodraeth Cymru, i sicrhau bod pob disgybl sy'n mynychu ysgolion cyfrwng Cymraeg ym Mhen-y-bont ar Ogwr yn elwa ar gymhareb un i un, disgybl/dyfais.

Ym mis Mehefin 2021, derbyniodd ysgolion cyfrwng Cymraeg ym Mhen-y-bont ar Ogwr y nifer canlynol o ddyfeisiau Chromebook:

Ysgol	Nifer y dyfeisiau Chromebook
Ysgol Gyfun Gymraeg Llangynwyd	544
Ysgol Gymraeg Bro Ogwr	128
Ysgol Y Ferch O'r Sgêr	160
Ysgol Cynwyd Sant	192
Ysgol Gynradd Gymraeg Calon y Cymoedd	96

Mae Rhaglen Seilwaith Hwb Llywodraeth Cymru hefyd wedi'i chwblhau ym mhob un o'r ysgolion uchod, felly maent yn elwa o switshis Aruba newydd a gwell pwyntiau mynediad WiFi.

Ble rydym yn anelu at fod o fewn pum mlynedd gyntaf y cynllun hwn a sut y bwriadwn gyrraedd yno?

- Byddwn yn gweithio gydag ysgolion cyfrwng Cymraeg a Saesneg i ddadansoddi faint o amser sy'n cael ei neilltuo i'r Gymraeg yn yr ysgol, a bydd hyn yn cael ei gwblhau ym mlwyddyn gyntaf y Cynllun.
- Byddwn yn defnyddio canlyniadau archwiliad sgiliau ieithyddol y Gweithlu i ddadansoddi a chryfhau'r amser cyswllt y mae dysgwyr yn ei gael yn Gymraeg mewn ysgolion cyfrwng Saesneg.
- Bydd is-grŵp o'r Cynllun yn cael ei sefydlu i yrru'r maes gwaith hwn yn ei flaen. Bydd monitro cynlluniau datblygu ysgolion wrth wraidd y gweithgaredd hwn.
- Bydd canllawiau Cwricwlwm i Gymru (Llywodraeth Cymru, Rhagfyr 2021) yn chwarae rhan bwysig yn natblygiad y gwaith hwn.
- Mae mapio'r hyn sydd ar gael gan, er enghraifft yr Urdd, Menter Iaith a sicrhau bod cyhoeddusrwydd da yn bwysig. Bydd gweithwyr ieuenctid a'r Cyngor Ieuenctid yn cymryd rhan yn y maes gwaith hwn er mwyn sicrhau bod gan yr awdurdod lleol lais plant a phobl ifanc wrth wraidd y datblygiad hwn. Agwedd bwysig ar y gwaith hwn fydd archwilio cyfleoedd o fewn cymunedau.
- Datblygu model ymgysylltu cynnar o gymorth ar gyfer lleoliadau nas cynhelir mewn ardaloedd wedi'u targedu i wella profiadau ieithyddol cynnar plant.
- Bydd dysgu proffesiynol a chymorth ar gyfer Trochi'r Gymraeg yn cael eu datblygu yn ogystal ag adnoddau i gefnogi'r cwricwlwm newydd.
- Bydd data Siarter Iaith yn cael ei rannu gyda'r Fforwm i'w drafod.
- Byddwn yn hyrwyddo'r adnoddau sydd ar wefan Llywodraeth Cymru.
- Bydd pob ysgol yn cael swyddog arweiniol CSC dynodedig i gefnogi cynnydd Siarter Iaith a Cymraeg Campus. Hyrwyddo, cefnogi, herio ac achredu pob ysgol i wneud cynnydd gyda'r Siarter Iaith a Gwobrau Cymraeg Campus. Gwerthuso a rhannu arfer gorau.
- Bydd yr awdurdod lleol a CSC yn cefnogi ysgolion cynradd ac uwchradd cyfrwng Saesneg i gynyddu'r ddarpariaeth yn y Gymraeg drwy ddefnyddio Rhaglen Cymraeg Campus.
- Annog datblygiad yr iaith ac ymgysylltu â rhieni. Bydd yr awdurdod lleol yn parhau i gydweithio â RhAG fel aelodau o'r Fforwm.

- Ystyried y gefnogaeth y gallai YGG Llangynwyd ei darparu ar gyfer ysgolion cyfrwng Saesneg. Ystyriwch hefyd y gefnogaeth rhwng cymheiriaid a chymheiriaid o'r ysgolion cynradd Cyfrwng Cymraeg (er enghraifft Bore Coffi).
- Archwilio datblygiad y gofod digidol i blant a phobl ifanc a chymhelliant i ymgysylltu â'r iaith (er enghraifft, Minecraft a Roblox).
- Bydd yr awdurdod lleol yn sicrhau ei fod yn cyd-fynd â Strategaeth Hybu'r Gymraeg Pum Mlynedd y Cyngor ar gyfer 2021-2026. Mae'r swyddog arweiniol yn aelod o'r Fforwm gan sicrhau gweithio mewn partneriaeth a chydweiddoldeb y ddwy strategaeth.
- Darperir cyngor, dysgu proffesiynol ac adnoddau i gefnogi ysgolion i weithredu'r Gymraeg ar draws y Cwricwlwm gan gynyddu faint o ddarpariaeth ddysgu a gynigir. Rhannu arfer da ar draws y rhanbarth mewn amrywiaeth o ffyrdd (er enghraifft, gweminarau, podlediadau, blogiau a theithiau dysgu).
- Darparu cyngor, dysgu proffesiynol ac adnoddau i ysgolion cyfrwng Saesneg penodol a nodwyd i gynyddu canran y cwricwlwm a addysgir drwy gyfrwng y Gymraeg.

Ble rydym yn disgwyl bod ar ddiwedd ein cynllun deng mlynedd?

- Byddai pob ysgol yng Nghyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr wedi ennill statws Aur Siarter Iaith a Champws Siarter Iaith Cymru.

Canlyniad 6

Cynnydd yn narpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg i ddisgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY) yn unol â'r dyletswyddau a osodir gan Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018

Mae'r Cyngor wedi cymryd rhan lawn ac yn cydymffurfio â'r gwaith o baratoi ar gyfer gweithredu Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (ALNET) (Cymru) 2018 ar gyfer Medi 2021. Bydd y Cyngor yn sicrhau bod yr holl gamau angenrheidiol yn cael eu cymryd i barhau i gydymffurfio â Deddf ALNET wrth ddarparu system ddwyieithog o ddarpariaeth ADY ac yn cefnogi'r ystod oedran 0 i 25 yn unol â Deddf ALNET.

Mae Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol Cymru 2021 yn gosod dyletswydd ar awdurdod lleol i adolygu'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol (ALP). Bydd y Cyngor yn ystyried i ba raddau y mae'r trefniadau hyn yn ddigonol i fodloni ADY plant a phobl ifanc yr ydym yn gyfrifol amdanynt.

Mae'r Cyngor wedi mynd ati'n rhagweithiol i adolygu eu sefyllfa bresennol i ymateb i newidiadau yn y galw ac i wneud gwasanaethau'n addas i'r diben o ran mynd i'r afael ag anghenion plant a phobl ifanc ag ADY ar hyn o bryd ac yn y dyfodol. Yn dilyn ymarfer caffael, comisiynwyd Peopletoo ym mis Mawrth 2020 gan y Cyngor i gynnal yr Adolygiad o Ddarpariaeth Cynllunio Strategol Anghenion Dysgu Ychwanegol.

Ceisiodd yr adolygiad:

- nodi anghenion ADY presennol poblogaeth yr ysgol a'r ddarpariaeth ADY bresennol yn ysgolion ac uned cyfeirio disgyblion Pen-y-bont ar Ogwr;
- prosiect yr angen ADY tebygol yn y dyfodol (galw) a darpariaeth yn y dyfodol i ddiwallu'r anghenion hynny (cyflenwad);
- nodi unrhyw fylchau yn y ddarpariaeth;
- archwilio'r angen am gronfa ddata disgyblion ADY y Cyngor;
- (os yw'n berthnasol) cynnig modelau amgen i fodloni'r galw ADY tebygol yn y dyfodol; a
- nodi'r gyllideb ofynnol ar gyfer opsiynau posibl a nodwyd o'r adolygiad o'r ddarpariaeth ADY.

Daeth yr adolygiad i ben yn nhymor yr hydref 2020. Mae'r awdurdod lleol yn cydnabod ei gyfrifoldeb statudol wrth ddadansoddi'r galw'n barhaus a chynllunio ar gyfer darpariaeth briodol i ddiwallu anghenion pob dysgwr ag ADY.

Un o argymhellion yr adolygiad oedd gwella ehangder ac ymatebolrwydd y ddarpariaeth. O ran cyfrwng Cymraeg, yr argymhelliad yw adolygu a diwygio'r

model o ddarpariaeth anawsterau dysgu cymedrol (MLD) cyfrwng Cymraeg er mwyn sicrhau bod y dull yn deg â darpariaeth cyfrwng Saesneg.

Cyflwynwyd adroddiad i'r Cabinet ym mis Rhagfyr 2021 am ganiatâd i ymgynghori â'r cynnig i agor canolfan adnoddau dysgu MLD (LRC) yn Ysgol Cynwyd Sant yn nhymor yr hydref 2022. Cyflwynwyd adroddiad ar ganlyniad yr ymgynghoriad i'r Cabinet ar 14 Mehefin 2022 a rhoddwyd cymeradwyaeth i symud ymlaen i Hysbysiad Cyhoeddus.

Agorwyd LRCs yn Ysgol Gynradd Gymraeg Calon Y Cymoedd yn 2019 ac Ysgol Gyfun Gymraeg Llangynwyd yn 2018 ar gyfer disgyblion sydd wedi cael diagnosis o anhwylder ar y sbectrwm awtistig (ASD). Mae hyn yn golygu, os yw disgybl yn cael diagnosis o ASD ac yn siarad Cymraeg, yna gall y disgybl hwnnw barhau ag addysg drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae hyn yn ateb y galw am leoedd.

Ar hyn o bryd mae adolygiad synhwyrdd yn cael ei gynnal ar draws CSC i ymgynghori ar sefydlu gwasanaeth synhwyrdd rhanbarthol. Mae'r awdurdod lleol wedi ymrwmo i ystyried unrhyw ddarpariaeth gydag awdurdodau lleol cyfagos.

Cynigir agor dosbarth arsylwi ac asesu ar y cyd â'r rhaglen moderneiddio ysgolion a chynlluniau ar gyfer Ysgol Gymraeg Bro Ogwr.

Mae yna swyddogion awdurdodau lleol sy'n gweithio gyda phlant a phobl ifanc ac yn eu cefnogi drwy gyfrwng y Gymraeg. Er enghraifft, mae athrawon arbenigol, seicolegwyr addysg, swyddogion cymorth dysgu (LSOs) a chynorthwyr cymorth anghenion arbennig (SNSAs) sy'n siarad Cymraeg.

Ble rydym yn anelu at fod o fewn pum mlynedd gyntaf y cynllun hwn a sut y bwriadwn gyrraedd yno?

- Bydd Bwrdd Adolygu Cynllunio Strategol ADY yn cwblhau ei waith erbyn mis Ebrill 2023.
- Yn amodol ar ganlyniad yr Hysbysiad Cyhoeddus, bydd yr MLD LRC yn Ysgol Cynwyd Sant yn agor o fewn blwyddyn gyntaf y Cynllun.
- Bydd y dosbarth arsylwi ac asesu yn Ysgol Gymraeg Bro Ogwr yn agor ar y cyd â'r cynnig drwy'r Rhaglen Moderneiddio Ysgolion.
- Darpariaeth ad-daliad eilaidd yng Nghymru a'r argymhelliad a ddatblygwyd yn dilyn yr adolygiad.
- Digonolrwydd yr ALP yn y Gymraeg a maint a gallu'r gweithlu sydd hefyd yn cynnwys ystyried y gweithlu cyfrwng Cymraeg.
- Byddwn yn dadansoddi'r galw, gan ddefnyddio data i ddatblygu a chynllunio ar gyfer darpariaeth ADY yn ystod pum mlynedd gyntaf y Cynllun.
- Bydd data, gosod targedau a monitro'r Cynllun yn flynyddol yn cael eu hadrodd i'r Fforwm Cymraeg mewn Addysg yn rheolaidd.

- Byddwn yn sicrhau bod pob cam rhesymol yn cael ei gymryd i bob dysgwr ag ADY neu anghenion sy'n dod i'r amlwg gael cymorth gan ysgolion prif ffrwd yr awdurdod lleol, ysgolion arbennig a gwasanaethau cynghori drwy gyfrwng y Gymraeg i sicrhau cydymffurfiaeth lawn â Deddf ADY 2018 a system ddwyieithog ar gyfer disgyblion ag ADY.
- Bydd dadansoddiad yn cael ei gynnal yn ystod blwyddyn gyntaf y Cynllun o staffio ADY ac unrhyw fylchau a nodwyd gan ddefnyddio data SWAC.
- Yn ystod blwyddyn gyntaf y Cynllun, bydd opsiynau'r Rhaglen yn cael eu hystyried i feithrin profiad a gwybodaeth arbenigol ymhlith ein Gweithlu cyfrwng Cymraeg mewn partneriaeth â'n hysgolion arbennig. Bydd cyfleoedd ad-drefnu i athrawon uwchradd Cymru i Ysgolion Arbennig yn cael eu hystyried.
- Yn ystod blwyddyn gyntaf y Cynllun, rhoddir ystyriaeth i secondio athrawon uwchradd Cymraeg i Ysgolion Arbennig ym Mhen-y-bont ar Ogwr.
- Bydd trosolwg strategol o sgiliau ieithyddol y gweithlu ar draws pob ysgol ar waith.
- Recriwtio a datblygu staff arbenigol i fodloni'r twf a'r newid yn y ddarpariaeth a fydd yn cynnwys y blynyddoedd cynnar a gofal plant.
- Mewn cydweithrediad â CSC, bydd darpariaeth ac adnoddau'r cwricwlwm yn briodol ar gyfer unrhyw ddisgybl ag ADY mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg a chyfrwng Saesneg.
- Gweithio mewn partneriaeth â'r Gyfarwyddiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles a Choleg Pen-y-bont ar Ogwr i sicrhau darpariaeth ddysgu ychwanegol briodol a gweithlu hanfodol.
- Sicrhau bod rhieni a gofalwyr yn cael eu cynnwys yn llawn drwy'r gwahanol fforymau a chyfarfodydd ymgynghori sydd yn yr awdurdod lleol. Mae gwybodaeth briodol, gywir ac amserol ar wefan y Cyngor.

Ble rydym yn disgwyl bod ar ddiwedd ein cynllun deng mlynedd?

Ymrwymiad yr awdurdod lleol yw y bydd unrhyw blentyn neu berson ifanc sy'n siarad Cymraeg ac sydd ag ADY sydd angen ALP, yn gallu parhau â'i addysg drwy gyfrwng y Gymraeg.

Canlyniad 7

Cynyddu nifer y staff addysgu sy'n gallu addysgu Cymraeg (fel pwnc) ac addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg

Ym Mhen-y-bont ar Ogwr, mae 144 o athrawon yn gweithio mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg (10.9%) a gall 80 o athrawon eraill weithio mewn ysgol cyfrwng Cymraeg (6%). Mae 352 o athrawon hefyd yn gweithio mewn ysgolion cyfrwng Saesneg sy'n addysgu Cymraeg (26%). Cyfanswm o 43% o athrawon, naill ai'n gweithio neu'n gallu gweithio ac addysgu Cymraeg mewn ysgolion ym Mhen-y-bont ar Ogwr. Canran yr athrawon mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg fel canran o'r holl athrawon ym Mhen-y-bont ar Ogwr yw 8.17%.

School workforce annual census (SWAC) - 2020

Number of Staff and their Welsh Language Ability

	Welsh Language Ability							Total
	No Skills	Entry Level	Foundation Level	Intermediate Level	Advanced Level	Proficient Level	Info Not Obtained	
ALL PRIMARY SCHOOLS	9	185	244	75	27	84	2	626
ALL SECONDARY SCHOOLS	233	161	80	20	28	139	11	672
SPECIAL SCHOOLS	18	25	13	3	2	4		65
PRU	5	7	5		1			18
WELSH PRIMARY SCHOOLS					4	45		49
WELSH SECONDARY SCHOOL				1	3	52		56

Number of Staff and their Teaching/working in Welsh

	Teaching/working in Welsh				Total
	Teaching/working in Welsh in current post	Able to teach/work in Welsh but not	Unable to teach/work in Welsh	Teaching Welsh as subject only	
ALL PRIMARY SCHOOLS	53	40	198	335	626
No Skills			8	1	
Entry, Foundational, Intermediate	2	10	189	303	
Advanced, Proficient	51	30		30	
Info Not Obtained			1	1	
ALL SECONDARY SCHOOLS	90	34	492		616
No Skills		1	232		
Entry, Foundational, Intermediate	1	10	249		
Advanced, Proficient	89	23			
Info Not Obtained			11		
SPECIAL SCHOOLS	1	5	42	17	65
No Skills			18		
Entry, Foundational, Intermediate	1		24	16	
Advanced, Proficient		5		1	
PRU		1	17		18
No Skills			5		
Entry, Foundational, Intermediate			12		
Advanced, Proficient		1			
WELSH PRIMARY SCHOOLS	49				49
Advanced, Proficient	49				
WELSH SECONDARY SCHOOL	56				56
Entry, Foundational, Intermediate	1				
Advanced, Proficient	55				

Mae CSC yn cynnig dysgu proffesiynol sylweddol i staff addysgu a chefnogi ledled Pen-y-bont ar Ogwr. Nid oes cap ar y niferoedd sy'n mynychu o bob ysgol. Mater i ysgolion, drwy eu gweithgareddau gwerthuso a gwella eu hunain, yw penderfynu faint o staff ddylai fynychu. Mae pob ysgol yn annog lleoliadau myfyrwyr yn eu hysgolion a fydd hefyd yn ffordd o recriwtio'r staff hynny o bosibl. Mae penaethiaid cyfrwng Cymraeg yn chwilio'n rhagweithiol am fyfyrwyr mewn colegau wrth iddynt orffen eu cyrsiau.

Gan gysylltu â Strategaeth Pum Mlynedd Safonau'r Gymraeg y Cyngor i gynnal nifer y siaradwyr Cymraeg ym Mhen-y-bont ar Ogwr, mae Strategaeth Pum Mlynedd Safonau'r Gymraeg wedi'i hadolygu'n flynyddol. Mae'r adolygiad diweddaraf yn dangos yr ystod o gamau a gymerwyd i godi ymwybyddiaeth a hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg ar draws y fwrdeistref sirol. Er enghraifft, mae amrywiaeth o gyfleoedd dysgu a datblygu ar gael i bob gweithiwr, i wella sgiliau iaith yn ogystal â chodi eu hymwybyddiaeth o'r iaith, gan gynnwys e-ddysgu a chysiau i wella sgiliau Cymraeg. Mae cynllun pum mlynedd newydd wedi bod ar waith ers mis Medi 2021. Wrth recriwtio i swyddi Cymraeg, mae hysbysebion hefyd yn cael eu cyfeirio ar wefan Menter Bro Ogwr.

Bu effaith ar gynllunio a datblygu'r gweithlu oherwydd y pandemig. Ers mis Awst 2020, mae'r holl hyfforddiant wedi'i ddarparu o bell. Bydd y niferoedd sydd wedi derbyn hyfforddiant o bell yn cael eu dadansoddi i ganfod a fyddai hyn yn ddull hyfforddi a ffefrir neu a fyddai dull cyfunol yn fuddiol.

Mewn perthynas â chysiau iaith Gymraeg, mae'r awdurdod lleol yn parhau i gynnig cymhwyster Blwyddyn 1 Cwrs Mynediad drwy Brifysgol De Cymru a chysiau Cwrdd a Chyfarch y Gymraeg i holl staff yr awdurdod lleol ddwywaith y flwyddyn. Mae'r awdurdod lleol hefyd wedi cynnig Cymraeg Gwaith am y tro cyntaf yn 2020-2021 (fel cynllun peilot cychwynnol) a ddarperir gan y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol. Caiff hyn ei werthuso, a chaiff y canlyniadau eu hymgorffori mewn cynllunio yn y dyfodol. Rydym hefyd yn parhau i gefnogi gweithwyr i gael mynediad at gyrsiau Cymraeg yn y gymuned o dan Brotocol y Gymraeg. Felly, mae'r nifer sy'n manteisio ar y Gymraeg eleni yn debyg iawn i ffigurau'r llynedd o ran y cymwysterau a gynigir.

Mae nifer o'n hysgolion cyfrwng Saesneg wedi elwa o'r cyfnodau sabothol iaith Gymraeg. Ers 2019, mae 13 o athrawon ysgolion cynradd wedi cael cymorth i ddilyn y cyrsiau Cymraeg mewn Blwyddyn, lefel mynediad a lefel ganolradd. Y rhain yw:

Cymraeg mewn Blwyddyn - Medi 2019 – Awst 2020

- Ysgol Gynradd Garth
- Ysgol Gynradd Gatholig y Santes Fair a Sant Padrig
- Ysgol Gynradd Notais x 2
- Ysgol Gynradd Llangynwyd

Cymraeg mewn Blwyddyn - Medi 2020 – Awst 2021

- Ysgol Gynradd Newton
- Ysgol Gynradd Betws

Mynediad - Ionawr 2020

- Ysgol Gynradd Pencoed x 5
- Ysgol Gynradd Gatholig y Santes Fair a Sant Padrig

Gwnaeth rhai ysgolion eraill gais am y cwrs canolradd yn ystod tymor yr haf 2020 ond oherwydd y pandemig, bu'n rhaid gohirio hyn tan haf 2021. Mae'r cwrs canolradd yn newydd i'r pecyn cwrs sabothol ac mae wedi'i anelu at athrawon sydd eisoes wedi dilyn un o'r cyrsiau sabothol yn y gorffennol, ond a allai fod wedi colli hyder oherwydd diffyg cyfle i ddefnyddio eu sgiliau.

Roedd yr ysgolion canlynol yn berthnasol:

- Ysgol Gynradd Trelales
- Ysgol Gynradd Betws
- Ysgol Gynradd Pencoed

Mae fformat y newidiadau sabothol bob blwyddyn yn dibynnu ar gyllid a blaenoriaethau Llywodraeth Cymru. Mae gan athrawon a staff cymorth fynediad at gyfnodau sabothol ar wahanol adegau a thrwy fodolau amrywiol, er enghraifft ar gyfer blwyddyn lawn, tymor a dysgu cyfunol. Ar hyn o bryd mae'r cyfnod sabothol am flwyddyn gyfan i athrawon.

Ym mis Mai 2022, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ei chynllun 10 mlynedd i gynyddu nifer y staff ysgol sy'n gallu addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae'r cynllun yn cynnwys nifer o gamau gweithredu, gan gynnwys:

- cefnogi graddedigion Cymraeg eu hiaith sy'n astudio yn Lloegr i ddychwelyd i Gymru i baratoi i addysgu;
- ehangu'r ystod o bynciau uwchradd sydd ar gael i bobl sydd mewn cyflogaeth ac sydd am hyfforddi i addysgu;
- rhoi cymorth i israddedigion gael profiad o fod mewn ystafell ddosbarth, fel llwybr i addysgu;
- treialu cynllun bwrsariaeth i gadw athrawon cyfrwng Cymraeg mewn ysgolion uwchradd;
- treialu lleoliadau cynorthwywyr addysgu blwyddyn i ffwrdd ar gyfer y rhai sy'n gadael yr ysgol.

Er mwyn cyrraedd y targedau ar gyfer cynyddu nifer y dysgwyr mewn addysg cyfrwng Cymraeg, deallwn fod arnom angen dull partneriaeth o gynllunio Anghenion y gweithlu. Rydym yn ymrwmo i ddefnyddio'r ffynonellau data sydd ar gael i ni i ddeall tueddiadau yn y galw am athrawon cyfrwng Cymraeg. Bydd hyn yn gofyn am ragamcanu cyfraddau pontio blynyddol dysgwyr o addysg gynradd i addysg uwchradd ac edrych ar dueddiadau o ran nifer yr athrawon sy'n symud i rolau arwain, symud ysgolion neu adael / ymddeol o'r proffesiwn. Byddai angen staff ychwanegol i gefnogi holl ymrwymadau newydd yr ysgol yn y cynllun 10 mlynedd. Byddai angen paratoi ar gyfer hyn ymlaen llaw.

Ble rydym yn anelu at fod o fewn pum mlynedd gyntaf y cynllun hwn a sut y bwriadwn gyrraedd yno?

Bydd y gweithgaredd canlynol yn cael ei wneud gan yr awdurdod lleol, CSC, a phartneriaid ac mewn partneriaeth â Llywodraeth Cymru i nodi a chefnogi datblygiad y gweithlu.

- Bydd data, monitro a gosod targedau yn cael eu dadansoddi'n rheolaidd er mwyn llywio'r gwaith cynllunio. Bydd y Cynllun Yn cael ei fonitro'n flynyddol.
- Byddwn yn sefydlu is-grŵp hyfforddiant a phrentisiaeth o'r Cynllun, gan ddefnyddio'r data perthnasol, yn ysgrifennu cynllun manwl mewn perthynas ag uwchsgilio staff
- Monitro'r athrawon ysgol hynny sy'n gallu addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg ac edrych ar y rhesymau pam mae athrawon yn gadael ysgolion cyfrwng Cymraeg a chyflwyno holiadur/cyfweliad ymadael. Monitro a gwerthuso tueddiadau o ran addysgu a chefnogi cadw staff.
- Bydd Pen-y-bont ar Ogwr yn gweithio'n agos gydag awdurdodau lleol eraill yn CSC i gynllunio a chefnogi staff ysgolion ar draws pob sector i wella eu Sgiliau Cymraeg ymhellach drwy gyfleoedd dysgu proffesiynol, adnoddau, rhannu arfer da, a chymorth pwrpasol i unigolion neu grwpiau o ysgolion ledled y rhanbarth.
- Ystyried nodau ac amcanion y Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg o ran safonau addysg cyfrwng Cymraeg ei ysgolion.
- Bydd yr awdurdod lleol mewn gwell sefyllfa i nodi ac ymateb i anghenion ein gweithlu cyfrwng Cymraeg drwy:
- Defnyddio data cyfrifiad gweithlu ysgolion yn flynyddol i gefnogi'r gwaith o gynllunio'r gweithlu.
- defnyddio gwybodaeth a gwybodaeth leol a gasglwyd gan Bartner Gwella CSC i ategu data'r cyfrifiad.
- cynnal dadansoddiad i ddeall tueddiadau mewn swyddi gwag a'r swyddi gwag sy'n ofynnol.

- ystyried hyfforddiant a chynllunio olyniaeth cynorthwywyr cymorth dysgu (ALLau).
- sicrhau bod staff o ysgolion cyfrwng Cymraeg yn gwneud cais am raglenni datblygu arweinyddiaeth cenedlaethol perthnasol gan gynnwys y Rhaglen Darpar Brifathrawon sy'n arwain at gymhwyster Penaethiaid Cymwysterau Proffesiynol Cenedlaethol (CPCP).
- monitro nifer yr ymgeiswyr cyfrwng Cymraeg ar y rhaglenni arweinyddiaeth cenedlaethol gan gynnwys adroddiadau cyrchfannau ar gyfer ymgeiswyr CPCP.
- parhau i weithio'n agos gyda phartneriaethau addysg gychwynol athrawon (AGA) i gefnogi athrawon dan hyfforddiant ac i sicrhau bod ysgolion cyfrwng Cymraeg yn cael eu nodi fel ysgolion arweiniol, hyfforddiant neu leoliadau.
- dadansoddi data'r Fframwaith Iaith fel llinell sylfaen ar gyfer gwella sy'n ofynnol.
- parhau i weithio gyda phartneriaid allanol i hyrwyddo mentrau ar lwybrau i addysgu a rhannu unrhyw wybodaeth berthnasol gydag ysgolion.
- bydd dysgu proffesiynol a chymorth i athrawon newydd gymhwyso (ANG) yn cael eu darparu yn arbennig drwy rôl mentoriaid sefydlu rhanbarthol.
- Bydd dysgu proffesiynol Datblygu'r Gymraeg ar wahanol lefelau yn cael ei ddarparu;
- darparu cymorth ôl-sabothol i ymarferwyr sy'n ymwneud â rhaglenni sabothol; a
- rhoi cyngor, cymorth ac arweiniad i ysgolion ar sut i adlewyrchu sgiliau Cymraeg staff yn gywir.
- cefnogi rhaglenni lleol, rhanbarthol a chenedlaethol ar gyfer datblygu'r Gymraeg drwy ddarparu cyngor, dysgu proffesiynol, a chymorth i ymarferwyr i gaffael a gwella eu sgiliau iaith Gymraeg. Bydd hyn yn cynyddu gallu athrawon a staff cymorth sy'n gallu addysgu'r Gymraeg a thrwy gyfrwng y Gymraeg ar draws pob sector.

Ble rydym yn disgwyl bod ar ddiwedd ein cynllun deng mlynedd?

- Mae'r awdurdod lleol wedi gosod targed o sicrhau bod 300 o leoedd derbyn ar gael i ddysgwyr cyfrwng Cymraeg erbyn diwedd cyfnod y cynllun, sy'n 138 o leoedd ychwanegol i ddisgyblion.
- Mae'r 300 o leoedd derbyn yn cyfateb i 10 math o fynediad, a'r nod yw sicrhau bod y lleoedd hynny'n cael eu llenwi. Drwy adolygu ein hanghenion Gweithlu cyfrwng Cymraeg yn barhaus, bydd yr awdurdod lleol mewn gwell sefyllfa i baratoi ar gyfer y staff ychwanegol sydd eu hangen dros y cyfnod o 10 mlynedd.

